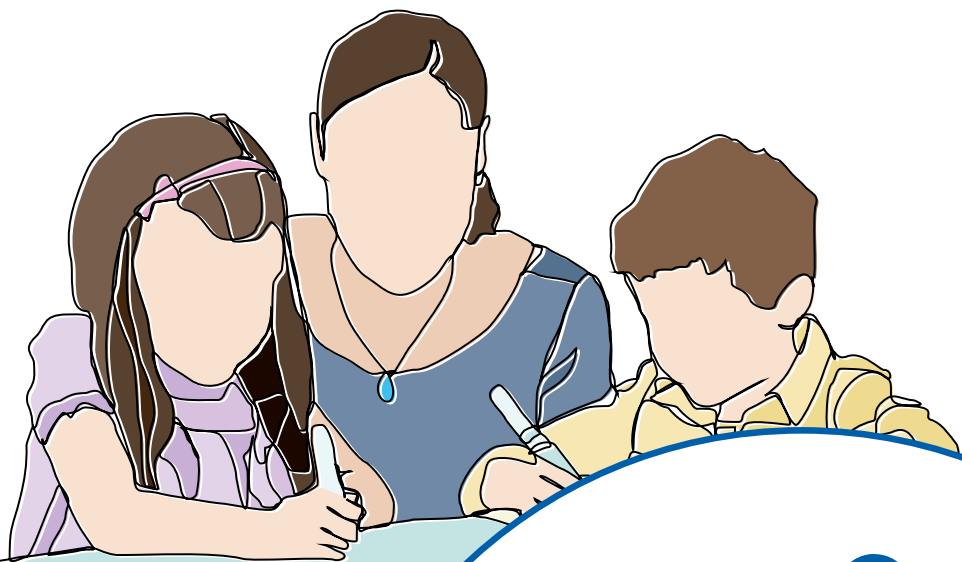

**Dr. Kovácsné Okler Edit, Deák Katalin,
Hajnal Ferenc, Bálint Orsolya, Bóka Barbara,
Cser Andrea, Csontosné Csécsey Magdolna,
Juhász Rita, Miklós Zoltánné, Novák Noémi**

VELED-ÉRTED-EGYÜTT

A PÁLYÁZAT MEGVALÓSULÁSÁNAK EREDMÉNYEI

A LIGET ÚTI EGYMI-BEN

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

EFOP-3.1.6-16-2017-00026

„HINNED KELL, HOGY A VILÁG TEVELED IS ÉKES”
A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK
ÉS TANULÓK MINŐSÉGI ELLÁTÁSA
A SZOLNOKI TANKERÜLETI KÖZPONTBAN

Készült az
EFOP-3.1.6-16-2017-00026 „*Hinned kell, hogy a világ Teveled is ékes*”
kiemelt figyelmet igénylő gyermekek és tanulók minőségi ellátása
a Szolnoki Tankerületi Központban
projekt keretében.

Projektvezető:
dr. Torda Ágnes

Szakmai vezető:
Szabó Győzőné

ISBN: 978-615-81503-6-1

Kiadó: Szolnoki Tankerületi Központ
Felelős kiadó: Szutorisz-Szügyi Csongor tankerületi igazgató

Nyomdai előkészítés: Flaccus Kiadó Kft.
Nyomdai és kötészeti munkálatok: Fotogruppe Kiadó Kft., Szolnok, 2020
Felelős vezető: Kardos Tamás, ügyvezető

Szerzők:

Dr. Kovácsné Okler Edit

szakvizsgázott gyógypedagógus, oligofrénpedagógia-szurdopedagógia szakos tanár

Deák Katalin

szakvizsgázott gyógypedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakos tanár

Hajnal Ferenc

szakvizsgázott gyógypedagógus, oligofrénpedagógia-pszichopedagógia szakos tanár

Bálint Orsolya

konduktor-tanító

Bóka Barbara

gyógypedagógus, szakvizsgázott gyógypedagógus, oligofrénpedagógia-pszichopedagógia szakos tanár, autizmus spektrum zavarok pedagógiája szakirány

Cser Andrea

gyógypedagógus, értelmileg akadályozottak pedagógiája szakos tanár

Csontosné Csécsey Magdolna

szakvizsgázott gyógypedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakos tanár, tanácsadó szakpszichológus

Juhász Rita

gyógypedagógus, értelmileg akadályozottak pedagógiája szakos tanár

Miklós Zoltánné

szociálpedagógus

Novák Noémi

gyógypedagógus, értelmileg akadályozottak pedagógiája-logopédia szakos tanár

Tartalom

Előszó	7
1 Szülősegítő programok, tájékoztató napok – Kapcsolatépítő workshop-ok	9
1.1 Kalocsa – Nebuló EGYMI	9
1.2 Szeged – GEMMA	10
1.3 Eger – Szalaparti EGYMI	11
1.4 Mohács – Meixner Ildikó EGYMI	12
2 Szülősegítő programok – Tematikus programok, táborozás (Bóka Barbara).....	14
2.1 A rekreációs programelemek létre jöttének körülményei	15
2.2 A megvalósítás céljai és várható eredményei	16
2.2.1 Rövidtávú célok és várható eredmények	16
2.2.2 Hosszú távú célok és várható eredmények	16
2.3 A résztvevők bemutatása	17
2.4 A megvalósítás során alkalmazott módszerek	17
2.5 Résztvevői visszajelzések	19
2.5.1 Részt vevő édesanya írásos értékelése	19
2.5.2 Egy megvalósító szakember reflexiója	20
3 Tudásmegosztás, disszemináció elősegítése – Bemutató órák (Miklós Zoltánné).....	22
3.1 A bemutatató órák időpontjai, témái	22
3.2 Összegzés	24
4 Egyéb tudásmegosztás – Mentorhálózat működtetése (Novák Noémi, Juhász Rita, Bálint Orsolya)	26
4.1 A tudásmegosztás tapasztalatai, eredményei	26
4.2 A mentorhálózat építésének, működtetésének legnagyobb témái, területei	28
4.2.1 Az iskolába való bekerülés és a csoportképzés	28
4.2.2 A terem alapfelszerelése/ajánlott eszköztára	32
4.2.3 A napirend szervezése	34
4.2.4 Az új csoport konkrét indulása, feltételei, és ezek megfelelősége – az előzetes javaslatok, megbeszélések tükrében	36

4.2.5 A mozgásnevelés	37
4.2.6 Az utaztatás feltételei	39
4.2.7 Dokumentáció	40
4.2.8 Kapcsolattartás a szülőkkel	40
4.2.9 Az értékelés	41
4.2.10 Hogyan, milyen feltételekkel lehet létrehozni eszközkölcsonzót az intézményben?	42
5 Szülősegítő programok – Szülősegítő műhelymunkák (Csontosné Csécsey Magdolna)	45
5.1 A rendezvények, programelemek szükségessége	45
5.2 A rendezvények szakmai megvalósulása	45
5.3 A rendezvények értékelése	49
6 Tudásmegosztás, disszemináció elősegítése – Kihelyezett műhelymunkák pedagógusok számára (Dr. Kovácsné Okler Edit)	51
6.1 A műhelymunkák időpontjai, helyszínei, témái, előadói	52
7. Egyéb tudásmegosztás – Konferenciák, előadások (Deák Katalin)	55
7.1 „Szakmai nap a fejlesztő nevelés-oktatásról”	55
7.2 „Speciális tanulási zavarok – diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia – fejlesztése. Elméleti háttérkutatások és a gyakorlat.”	57
7.3 „Az autista és magatartási zavarokkal, figyelemzavarral küzdő tanulók integrációjának megsegítése az iskolában és otthon	60
7.4 A Fejlesztő Nevelés Oktatás aktualitásai	63
8 Szemléletformáló, érzékenyítő programok (Dr. Kovácsné Okler Edit)	66
8.1 Az érzékenyítő foglalkozások előkészítése	66
8.2 Az érzékenyítő foglalkozások megvalósítása	67
9 Projektünk elért eredményei	71
9.1 A pályázatban megvalósult fejlesztések, szolgáltatások várható további eredményei	72

Előszó

2017. tavaszán felhívás jelent meg **„A köznevelés esélyteremtő szerepének erősítése”** címmel, EFOP-3.1.6-16 kódszámmal. A Szolnoki Tankerületi Központ a felhívásra pályázatot nyújtott be, „Hinned kell, hogy a világ Teveled is ékes!” A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek és tanulók minőségi ellátása a Szolnoki Tankerületi Központban” címmel.

A pályázat intézményünkre vonatkozó kiemelt **céljai és tervezett eredményei**

A súlyosan és halmozottan sérült gyermekek ellátásának javítása, a működő szolgáltatás színvonalának minőségi emelése. Az utazótanári ellátást nyújtó pedagógusok továbbképzésének biztosítása, eszközeik bővítése és/vagy cseréje, melynek révén az integráltan tanuló fogyatékos gyermekek jobb ellátásban részesülhetnek. Az integráló többségi intézmények pedagógusaival való kapcsolat erősítésére műhelyek tartása, szakmai tudásmegosztás biztosítása, a rehabilitációs, habilitációs munkát segítő kiadványok, szakanyagok készítése.

A programba bevont valamennyi köznevelési intézmény vállalta, hogy ágazaton belüli és ágazatok közötti kapcsolatait erősíti, törekszik jó gyakorlatok átadására és átvételére, hálózatépítésre.

Ebben a kiadványban szeretnénk bemutatni azt, hogy intézményünk a pályázati célok elérése érdekében milyen programelemeket valósított meg:

- *A szülősegítő programok, tájékoztató napok* programelem keretében négy alkalommal szerveztünk pedagógusok és szülők számára kapcsolatépítő workshopot, két alkalommal három napos táborot, és négy alkalommal szülősegítő műhelymunkán találkozhattak a gyógypedagógusok, és az integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók szülei.
- *A tudásmegosztás, disszemináció* megvalósítására a konferenciákon, előadásokon, és többségi pedagógusok számára szervezett műhelymunkákon került sor. Mentoráló program keretében segítettük a ho-

moki Révay György EGYMI-ben a fejlesztő iskolai nevelés-oktatás beindítását.

- *Szemléletformáló, érzékenyítő programokon* vehettek részt általános iskolás, középiskolás diákok és felnőttek, *nyílt órákon, bemutató foglalkozásokon* nyerhettek betekintést intézményünk nevelő-oktató munkájába az érdeklődő szakemberek, szülők.

1 Szülősegítő programok, tájékoztató napok – Kapcsolatépítő workshop-ok

A pályázat megvalósulása során több alkalommal nyílt lehetősége pedagógusainknak, valamint az intézményünkbe járó tanulók szüleinek, hogy kapcsolatépítő és szülősegítő workshop programokon vegyenek részt. Összesen négy szakmai napon bővíthették tudásukat, gyűjthettek tapasztalatot más intézmények pedagógusaitól.

A szakmai rendezvények megvalósulása

1.1 Kalocsa – Nebuló EGYMI

Első alkalommal 2018. március 10-én a Kalocsai Nebuló Általános Iskola, Szakiskola és EGYMI, valamint az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Országos Szakmai Munkaközössége rendezett egy szakmai konferenciát a fejlesztő nevelés-oktatásban érintett szakemberek aktív részvételével, bevonásával. Intézményünkben összesen tizenöten vettünk részt, melyből 13 fő gyógypedagógus és 2 fő szülő. A rendezvény fő célja volt, hogy bemutatásra kerüljön az immár több, mint 10 éves fejlesztő nevelés – oktatás által eddig elért eredményei, valamint az ország különböző pontján egymástól távol eső intézmények és szakembereinek eddig megszerzett szakmai tudásának megosztása, átadása, szakmai előadások segítségével.

Előadást tartott Dr. Márkus Eszter docens az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar dékán helyettese, aki felhívta a figyelmet a súlyosan, halmozottan sérült tankötelezett tanulók ellátását szabályozó jogszabályok hiányosságaira, valamint a fejlesztő iskolai ellátás problémáira, jövőbeni kihívásaira. Megismerhettünk számos jó gyakorlatot, melyek a kommuni-

kációs képességek, valamint az önellátási és önkiszolgálási képességek, készségfejlesztési területeire fókuszáltak. A Kecskeméti EGYMI által a tanulói dokumentáció területéről mutattak be jó gyakorlatot.

Zsombori Balázs szoftverfejlesztő bemutatta legújabb fejlesztését a sérült személyek kommunikáció fejlesztésben áttörést jelentő Verbáliót. Az előadások szünetében jó hangulatú eszmecsereket folytatunk az elhangzottakról. Színvonalas, jól szervezett program volt.

1. kép: Workshop – Kalocsa Nebuló EGYMI

1.2 Szeged – GEMMA

Második alkalommal 2018. május 23-án tantestületünk fejlesztő iskolai csoportokban dolgozó kollégái (12 fő) és két szülő a szegedi GEMMA Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Iskola, Általános Iskola és Készségfejlesztő Iskolába látogatott el. Az intézménybejárás remek bepillantást nyújtott az intézmény életébe, az osztályok mindennapjaiba, az ott dolgozó szakemberek munkájába. Az intézménybemutató alkalmával megtudhattuk, hogy a kollégáknak milyen dokumentációs feladataik vannak, emellett arról is beszéltek, hogy a központot a GEMMA Iskola Közhasznú Nonprofit Kft. tartja fenn, így az állami támogatásokat nem kapják meg, kivéve a gyerekek után járókat. Minden eszközt, fejlesztést az őket támogató cégeknek, a hatalmas összefogásnak és a pedagógusok, szülők, rokonok belefektetett, kétkezi munkájának köszönhetik. Szakmailag nagyon jól felkészült kollégákkal találkoztunk, akik elszántan dolgoznak azért, hogy a súlyosan halmozottan sérült gyermekeknek és családjuknak biztonságot nyújtó iskolát teremtsenek. A civil szférában folytatott szakmai tevékenység szépségével, és ne-

hézségeivel, kockázatával nagyon érdekes volt megismerkedni. A kollégák és szülők több mindenre rácsodálkoztak, de azért összességében a nehéz, de biztosabb állami rendszerben való munkájukat nem adnák fel. Több szakmai kérdésben mi is tudtunk segítséget nyújtani számukra, és felajánlottuk, hogy jöjjenek el hozzánk ők is. Nagyon sikeres rendezvény volt.

2. kép: Workshop – Szeged GEMMA

1.3 Eger – Szalaparti EGYMI

Harmadik látogatásunkat az Egri Szalaparti EGYMI, Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelést-oktatást Végző Iskola és Kollégiumba szerveztük 2018. december 13-án. 18 fős csoportunkkal elsősorban a fejlesztő iskolai csoportok mindennapi életébe szerettünk volna betekinteni, de a más területeken folyó munkát is megismerhettük.

Az intézmény bejárása után szakmai konzultációt folytattunk a csoportok száma, a létszámok (gyermek, felnőtt), a napirend-órarend, az eszközellátottság, az óraszámok, a gondozási tevékenységek, ellátási formák témaköreiben. Beszélgettünk a szakmai és tárgyi feltételekről, valamint érdeklődtünk az otthonukban ellátott súlyos és halmozottan fogyatékos tanulókról. Egy videofilm válogatás levetítésével mutatták be intézményük rövid történetét, működését, több programjukat. Láthattuk a különböző fejlesztési területeken elért sikereiket, a foglalkozások és közös tevékenységek életképeit. Érdeklődtünk kidolgozott jó gyakorlat iránt, azonban még akkor tervezték és készítették elő a dokumentum megírását.

Összességében elmondható, hogy nagyon hasznosnak bizonyult a Szalaparti EGYMI-ben tett látogatásunk. Az új kapcsolatok kiépülése mellett ta-

pasztalatokat szerezhettünk, válaszokat kaphattunk a fejlesztő iskola mindennapjainak szervezésébe egy más feltételekkel rendelkező intézményen keresztül, így felerősödtek a saját intézményünk feltételrendszerének, működésének, saját tevékenységi köreiknek pozitív pontjai, és láthattunk-hallhattunk olyan megoldásokat, amik hatékonyabbá tehetik a jelenlegi állapotok (pl. létszámhiány) miatt olykor nehezebb hétköznapiakat is.

3. kép: Workshop – Eger Szalaparti EGYMI

1.4 Mohács – Meixner Ildikó EGYMI

Negyedik szakmai kirándulásunkat a Meixner Ildikó EGYMI, Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Kollégium bolyi telephelyén található fejlesztő iskolájába szerveztük. A látogatás alkalmával lehetőséget kaptunk szakmai tapasztalatcserére és a hasonló feladatokat végző pedagógusok megismerésére. Intézményünkben 13 fő vett részt ezen a szakmai konzultáción. Az ottani gyógypedagógusok a kedves fogadtatás után körbe vezettek minket és bemutatták nekünk iskolájukat, termeiket, csoportjaikat, valamint a csoportokban folyó munkát. Az intézményi bejárás után a tanári szobában egy-egy csoport által készített videofilm megtekintésére került sor. Különböző foglalkozásokat láthattunk csoportos, ill. egyéni fejlesztési formában pl. a tavasz témakörrel kapcsolatban, vagy hallásfejlesztési gyakorlatokkal. Beszélgetésünk másik felében a „vendég” osztályfőnökök beszéltek csoportjaikról, foglalkozásaikról.

Összességében pozitív tapasztalatokkal távoztunk egy összeszokott, jól együttműködő kollektívától. Megmutatták hogyan lehet jó hangulatban, emellett lelkiismeretesen végezni a súlyosan-halmazottan sérült gyerekek

mindennapi fejlesztését, gondozását úgy, hogy a szülő csak alig-alig tud hozzájárulni munkájuk eredményességéhez. A legtöbb szülő hétvégékre viszi haza gyermekét, így nem tud részese lenni nap, mint nap gyermeke fejlődésének, változásának. Kevés alkalommal tud betekinteni a pedagógus munkájába, legkevesebb a kapcsolattartási forma megvalósításának lehetősége. Véleményem szerint a pedagógusok szempontját tekintve ez nagy hátránya a bentlakásos intézményeknek, ugyanakkor előnye, hogy a szülőről nagy terhet levesz.

Nagyon hasznos és hangulatos szakmai kirándulás volt. Az új kapcsolatok kiépülése mellett tapasztalatokat szerezhettünk, válaszokat kaphattunk a fejlesztő iskola mindennapjainak szervezésébe egy más feltételekkel rendelkező intézményen keresztül. Érdekes volt látni egy szociális intézménnyel szimbiózisban működő intézményegység működési sajátosságait.

4. kép: Mohács – Meixner Ildoikó EGYMI

2 Szülősegítő programok – Tematikus programok, táborozás

(Bóka Barbara)

Bevezető

A „Három kívánság” című 2×3 napos rekreációs programelemünket az érintett családokkal folytatott kerekasztal beszélgetések, személyes interjúk, valamint írásos kérdőívekben szereplő válaszok, kérések hívták életre. A szülők, családok alapvető igénye, kérése volt, hogy „csak egy hosszú hétvégét, csak három napot lehetnék távol, csak ennyi napra szeretnék elmenni otthonról, csak 3 nap, nem több, nem kevesebb.” Ez az alapvető szülői igény hívta életre a „Három kívánság” – családok – szakemberek együttes rekreációja pályázati programelemet. 3 nap alatt nem tudjuk megváltoztatni az érintett családok életét, de hitet és erőt adhatunk számukra az év többi 362 napjára.

A pályázati programelem legfontosabb eredménye az volt, hogy a 2×3 nap résztvevőinek összetartása, a kölcsönös segítség, a gyermekek támogatásán túl a családok csökkentértékű-identitásának változásában és társadalmi izolációjának oldásában egyaránt segítséget nyújtott. A „másság” tudatával elszigetelődött családok, egyének egymásra találva megtapasztalhatták, hogy problémájukkal nincsenek egyedül, hogy sorstársakkal találkozni jó, hogy velük beszélgetve enyhülnek a fogyatékos gyermek miatt adódó lélektani terhek és feszültségek, s hogy a programokban közreműködve mindannyian töltekeznek, egy egész életre hatással lévő és meghatározó tapasztalattal gazdagodnak.

2.1 A rekreációs programelemek létrejöttének körülményei

A program létrejötte több mint egy kívánság valóra váltása, bár alapvető szükséglet hívta életre, mégis példa nélküli volt az intézményen belül. A 2×3 napos rekreációs üdülések sérült gyermekek és családjaik, valamint fejlesztő szakemberei számára nyújtottak együttes kapcsolódást. A résztvevő családok mindegyike súlyosan-halmozottan sérült gyermeket is nevel, ahol a legkiszolgáltatottabb sorsú egyénről való gondoskodás megszabja, korlátozza a család életlehetőségeit. A rekreációs üdülésekkel azon fogyatékos személyeken kívántunk segíteni, akiknél a közösségi élmények iránti igény családi kötelékben, szakemberek kísérése mellett elégíthető ki.

A programszervező, megvalósító szakemberek, olyan gyógypedagógusok voltak, akik mindennap az érintett gyermekek és fiatalok segítői, így értik és megértik a súlyosan fogyatékos gyermekeket és nevelőiket, akik vállalják a kihívásokat. A résztvevők másik csoportja azokból a szülőkből állt, akik intézményi szervezésen túl, már részt vettek hasonló programokon, pl. nyári táborokon, fontos szerepük volt, hogy a félelemmel terhes családokat nyerjünk meg a három napos együttlét eltöltésére, mert már tudják, hogy az ilyen és együtt töltött programok a család valamennyi tagját feltölti energiával, testben és lélekben egyaránt frissíti és erősítik. Ez adta a folyamatos motivációt a programszervezéshez, hiszen feltételezhető volt, hogy a rekreációs programok ugyanolyan értéket képviselnek az érintett családok és a szakemberek körében. A programhoz előzetes igényfelmérést követően csatlakozhattak a Liget Úti EGYMI fejlesztő iskolai nevelés – oktatásban résztvevő tanulók, családok.

5. kép: Miskolci csoport

6. kép: Békési csoport

2.2 A megvalósítás céljai és várható eredményei

2.2.1 Rövidtávú célok és várható eredmények

Szülők

- A fogyatékos gyermekeiket felvállalják az otthontól idegen környezetben.
- Létrejön, erősödik a kooperáció az egyes családok tartalék erőforrásai erősödnek.

Súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermekek

- A nem megszokott élethelyzet fejlesztő hatású lesz számukra.
- A mindennapos tevékenységekbe ágyazott fejlesztésben részesülnek.

Testvérek

- A testvérkapcsolat motiválása, erősítése.
- Családon belüli integráció megvalósulása.

Szakemberek

- Komplex tapasztalatszerzés.
- Hatékonyabb gyógypedagógiai családsegítés.

2.2.2 Hosszú távú célok és várható eredmények

Egyrészt olyan érzelmi többlet, pozitív hatás nyújtása, amely tartósan (a 2×3 napos üdülés időtartamán túl is) összekovácsolja a programokon résztvevő anyákat és apákat, példát adva az egymás- és önsegítésre. Másrészt kommunikációs gátak oldása, életvitel-minták közvetítése és megerősítés abban, hogy a „másság” bélyegével együtt élve is egészséges maradhat egy családközösség. A megvalósuló program eredményességének legfőbb mutatója véleményünk szerint az, hogy valamennyi résztvevő szülő kérte a program folytatását.

2.3 A résztvevők bemutatása

A résztvevők száma: 18 fő (5 család és 4 szakember) a Liget Úti EGYMI fejlesztő iskolai nevelés – oktatásban résztvevő tanulói és családjaik, valamint fejlesztő szakemberei. A fogyatékos gyermekek száma: 5 fő; a testvérek száma: 4 fő. A felnőttek létszáma a segítő szakemberekkel együtt: 9 fő.

A résztvevők gyermekek és fiatalok jellemzése

- 5 súlyosan-halmozottan sérült személy,
- életkoruk: 10–21 év közötti,
- értelmileg és mozgás állapotukat tekintve súlyos fogyatékosok

A megvalósítás helyszínei

- Baráthegyi Majorság és erdei iskola – Miskolc,
- Békés és környéke.

7. kép: Állatsimogatás Miskolcon

8. kép: Gyulai várfürdőben

2.4 A megvalósítás során alkalmazott módszerek

Célunk volt a családközösségek és benne a családtagok pozitív értékeik felőli megközelítése, mert csak egy stigmatizációt enyhítő, azt feldolgozni tudó attitűd segítheti a családi önerő kibontakozását. A rekreációs üdülségek középpontjában az előhívható, fejleszthető értékek álltak. A progra-

mok olyan szintén történtek, amely intenzív érzelmi hatásával, magas élményszintjével, életvezetési mintaválasztékával, a család pozitív energiáinak aktivizálásával lehetővé tették életvitelük minőségének javítását.

A programjaink során az üdültetést és a terápiás jellegű segítségadást kapcsoltuk össze. Programjaink felépítése ezért hármas tagolású volt: foglalkozás – mentálhigiénés – és szabadidős tevékenységek váltották egymást. A 2x3 nap programkínálata speciális élethelyzetű családok részére biztosított kikapcsolódást. Célunk volt a családok és benne a családtagok – különösen a fogyatékos gyermekek és testvéreik – szokatlan természeti/ társadalmi környezetbe integrálása. A pár napos együttlét ezért nem szó szerinti üdülés volt, hanem kihívások próbája is:

- Kihívás a családok számára, mert fogyatékossgal élők és egészségesek, felnőttek és gyermekek ideiglenes együttéléséről volt szó,
- kihívást jelentett a megvalósító szakembereknek is, mert a családok életrendjébe simulva mélyebb, meghittebb szakmai ismeretekre volt szükség,
- kihívást jelentett a megvalósítás helyszínein a környezet számára is, mert nem egyénként, hanem sérült emberek együtt mozgó tömegként találkoznak a „mással”, a „fogyatékossgal”.

9. kép: Kisvonattal: Miskolcon és Gyulán

A program megvalósítása során a következő módszereket alkalmaztuk:

- megfigyelés élethelyzetekben,
- Fröhlich-féle bazális stimuláció,

- mondókás átmozgatások,
- segítő beszélgetések,
- családkonzultációk,
- klasszikus gyógypedagógiai foglalkozások,
- gyógypedagógiai családsegítés,
- nem akadálymentes környezet kihívásainak megoldása.

A programokba a sérült személyek bevonása annál teljesebb volt, minél több segítő veszi körül őket. Ennek megfelelően alakítottuk programkínálatunkat és a segítők létszámát.

10. kép: Foglalkozáson

11. kép: Múzeumlátogatás kísérével

2.5 Résztvevői visszajelzések

2.5.1 Részt vevő édesanya írásos értékelése

„Az idén végre lehetőségünk nyílt arra, hogy 12 éves kislányunk megszületése óta először (!) elmehettünk üdülni! Együtt volt az egész család! Köszönhetjük ezt a Liget Úti Iskolának és a pályázatnak, amely nélkül nem teljesülhetett volna kívánságunk. Már jó pár éve terveztük és álmodoztunk róla, hogy felkerekedünk, és újra elmegyünk üdülni, nyaralni, hiszen a hétköznapiak taposómalmában és a gyermeknevelés non-stop teendői mellett nem jut időnk közös pihenésre. A programok megvalósítása során, a gyógypedagógusok vezette tevékenységek során nem nekem kellett főzni, elfelejthettem a takarítás gondjait, és legfőképpen folyamatos

szabadidős- és fejlesztő programokon vehettünk részt. Gyermekeink meglepő módon gyorsan elaludtak, s végre átaludhattunk egy-egy éjszákát. Egymást érték a kirándulások, a foglalkozások, amelyek gyermekeink és a magunk számára is felejthetetlen és örök élményt nyújtottak. Fantasztikus volt átélni, hogy a nap 24 óráját – ami otthon mindig oly kevés dologra elég – kihasználhatjuk, és ténylegesen, pihenéssel fűszerezett tréningezésére fordíthatjuk. A velünk lévő szakemberek – nagy örömünkre – vállalták, kiválóan előkészítették és lebonyolították a programokat, ezzel is gazdagítva számos szülőtársam és gyermekeink életét! Fogyatékos gyermekkel a családjában jól tudjuk, hogy egy életen át kell foglalkoznunk Velük, nem megfélemlítve önmagunkról és a testvérekről sem. Most már ezt a legnagyobb szerűbb módon, a legteljesebb formában tehetjük, ahogyan ezt a hat nap alatt más családok gyakorlatában láthattuk és a szakemberek hozzáállásában is tapasztalhattuk!”

12. kép: Hajókázás Szarvason

2.5.2 Egy megvalósító szakember reflexiója

„Súlyos fogyatékossgal élő tanulóink és családjaik számára többnapos, ottalvós rekreációs programokat megvalósítani annyit tesz, mint körültekintően bánni a gyermekkel, testvéreivel és szüleivel. A tevékenységek a programtervnek megfelelően szigorú napirend szerint zajlottak, eredményesnek bizonyultak mind a fogyatékosok és testvéreik, mind az őket gondozó szülők és fejlesztő szakemberek számára.

A program szakmai hozadékát számomra a családkonzultációk adták. Nemcsak a szakemberekkel folytatott segítő beszélgetések, hanem a családok közti párbeszédek is hatékonynak bizonyultak. A megvalósítás során lehetőség volt az egymástól való tanulásra, a különböző életvezetési technikák, konfliktus-feloldási módok, terápiás metódusok megismerésére, esetleg átvételére. Úgy érzem, a fentiek szinte észrevétlenül szövődtek a családok viszonyulás-repertoárjába, vagyis a szakemberek által alkalmazott módszerek kerültek a mesterkéltséget és a mindenáron „gyógyítani”

akaró terápiás színezetet. Úgy vélem, ez a magyarázata annak, hogy ha-zaérve a közös üdülésből a családok és mi szakemberek is azt kérdeztük, ugye lesz folytatás, hová megyünk legközelebb?

Nekünk, szakembereknek az együtt töltött idő kiváló megfigyelési le-
hetőséget nyújtott arra is, hogy a szülő-fogyatékos gyermek-testvér
kapcsolatokat, az odafordulást, a
viszonyokat felmérjük, és a mentál-
higiénés következtetéseket, továb-
bá az ebből fakadó teendőket vala-
mennyi résztvevőnek közvetítsük.
Súlyosan-halmozottan fogyatékos
tanítványaink szüleinek rendkívü-
li pszichés erőforrást jelentett a
részvétel, hiszen mindennapjaik
mozgásszabadságát nagymérték-
ben behatárolja gyermekük diag-
nózisa, pszichomotoros állapota.

A 2×3 napban lehetőségük nyílt a „lazításra”, továbbá gyermeknevelé-
si gyakorlatuk bővítésére, módosítására, korrigálására. A jól strukturált
programokkal, a szülők összetartását látva terapeutaként is felejtethetlen
napokat élhettem át. A pályázati program által értékes, csodás napokat
töltöttem együtt súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermekekkel, testvé-
reikkel és szüleikkel!”

13. kép:
Körösvölgyi látogatóközpontban

3 Tudásmegosztás, disszemináció elősegítése – Bemutató órák

(Miklós Zoltánné)

A pályázat keretében bemutató órákat szerveztünk intézményünk különböző tagozatain: értelmileg akadályozott csoportokban, tanulásban akadályozott osztályokban, óvodai- és autista csoportokban.

A bemutató órák szervezésével az volt a célunk, hogy az érdeklődők betekinthesse a különböző területek nevelő- oktató munkájába, megismerjék a specialitásokat. Egy-egy tananyag, vagy témakör feldolgozásához megpróbáltuk bemutatni az adott csoport számára legmegfelelőbb módszer-, és eszköztárat.

Az intézményeknek kiküldött meghívók részletes tájékoztatást adtak a tervezett bemutató órák időpontjáról, az órák témájáról, a foglalkozások pontos helyszínéről. A meghirdetett órákra a különböző intézmények érdeklődő szakemberei mellett szeretettel vártuk kollégáinkat és a szülőket is.

3.1 A bemutató órák időpontjai, témái

2018. 03. 28.

A fejlesztő csoportokban a tavaszi témaválasztás kapott fő szerepet: „Tavaszcímzés” és „Tavaszi zsongás” címekkel. Fontosnak tartottuk, hogy ezeken a foglalkozásokon azt is bemutassuk az érdeklődőknek, hogyan segítheti a konduktor a gyógypedagógusok munkáját, ezzel is hozzájárulva a fejlesztés hatékonyságához. A bemutató órák után segédeszköz bemutatót szerveztünk, majd szakmai konzultáció lehetőségét biztosítottuk. A visszajelzések szerint tartalmas nap volt ez a jelenlévő szakemberek számára.

14. kép: Tavaszi zsongás a fejlesztő iskolában

2018. 04. 11-12.

Az *első napon* autista iskolai, óvodai csoportok, és értelmileg akadályozott tanulók munkájába tekinthettek be az érdeklődők. Az autista csoportokban nagy hangsúlyt kapott az autista specifikus módszerek alkalmazásának, a gazdag eszköztárnak a bemutatása. Az értelmileg akadályozott tanulók osztályaiban is sokszínű, változatos módszerekkel, kreatív eszközökkel megtartott órákat láthattak az érdeklődők, amelyek a többségi iskolában oktatott SNI tanulók oktatását is segíthetik.

A *második nap* a tanulásban akadályozott tanulók óráira nyertek betekintést az érdeklődő szakemberek. A gyógypedagógusok a tanórákon sokféle saját készítésű eszközt, IKT eszközt, mutattak be. Az interaktív tábla használata lehetőséget adott a differenciáló tanulásszervezési eljárás megvalósítására az osztályokban.

Délután a „Kincsesláda” fejlesztő programban keretében logopédus, konduktor, nyelv-és beszédfejlesztő pedagógus, autista specifikus gyógypedagógus mutatott be egyéni és csoportos formában fejlesztéseket.

2018. 04. 25.

Ezen a napon két órában tartottak foglalkozásokat a fejlesztő iskolai csoportokban dolgozó gyógypedagógusok. A foglalkozásokon a csoportban történő játékos foglalkozás mellett egyéni fejlesztéseket is láthattak a résztvevők. Nagy érdeklődés kísérte a látásfejlesztést, a logopédiai fejlesztést, illetve egy komplex fejlesztést. A logopédus egy súlyosan, halmozottan sérült tanuló beszédfejlesztését végezte az AAK módszerével. A komplex fejlesztés vizuális-és auditív érzékelést, a bazális stimuláció megvalósítását mutatta be.

15. kép: Látásfejlesztés

16. kép: Augmentatív és alternatív kommunikáció (AAK)

2018. 11. 28.

Ezekon a bemutató foglalkozásokon az volt a fő cél, hogy a képesség, készségfejlesztés változatos formáival ismertessék meg az érdeklődőket a fejlesztő iskolai csoport pedagógusai.

Az egyik csoport a közelgő ünnep hangulati előkészítését, az ünnepre való ráhangolódást helyezte előtérbe, míg egy másik csoportban a gyerekek akusztikus fejlesztése valósult meg. Ezen kívül látássérült szakos gyógypedagógus is tartott foglalkozást, ahol a szem-kéz koordináció fejlesztés, szenzoros integráció is nagy hangsúlyt kapott.

17. kép: Ünnepi hangulatban

2019. 04. 17.

Ezen a programon külső intézményekből érkező pedagógusokon kívül szülők is részt vettek a foglalkozásokon.

Jó hangulatú, felszabadult, a gyerekek képességeihez igazodó óráknak lehettek szemtanúi a jelenlévők. Főszerepet kapott a választott témaköröknél a tavasz, ezen belül a húsvét.

A mozgás nevelés feladatait is a csoportfoglalkozások témáihoz igazította konduktorunk, melyet az intézmény tornatermében figyelhettek meg vendégeink.

18. kép: Konduktív megsegítés

3.2 Összegzés

A bemutató órák változatosságát, az évszakok biztosította lehetőségek kihasználásával, a közelgő ünnepre történő ráhangolódással, a különböző tantárgyak témaköreinek sokoldalú megközelítésével és sokszínű játékos cselekedtetés alkalmazásával biztosítottuk. Törekedtünk a csoportos foglalkoztatási forma mellett az egyéni differenciálás megvalósítására, mivel

a gyerekek képességei még a súlyosan-halmozottan sérültek csoportján belül is nagyon szórtak. A nyugodt, derűs légkör megteremtése mellett a játékoságra, mint az egyik legfontosabb alapelvre épültek óráink.

Örömmel tapasztaltuk, hogy több intézmény pedagógusai rendszeres, visszatérő résztvevői voltak a fejlesztő iskolai csoportok bemutató óráinak. A visszajelzések, az órák utáni konzultációk is azt igazolták számunkra, hogy a sérült gyerekekkel való foglalkozás is lehet inger-, eszköz-, tevékenység-, ötletgazdag. A kisebb fenntartásokkal érkezők többsége is pozitív véleménnyel, jó érzéssel távozott, azonban az érzékenyebb lelkivilággal rendelkezők arcán még mindig leolvasható volt a sajnálat.

A szülők bemutató órákon való részvételi igénye változó: egyik csoportban nagyobb, máshol kisebb a részvételi arány. Érthető ez a különbözőség, hiszen sokan dolgoznak sérült kisgyermekük mellett, így számukra ez a lehetőség nehezebben megoldható. Tapasztaljuk azonban, hogy érdeklődésüket nagyban befolyásolja a gyerek-szülő, ill. a pedagógus-szülő kapcsolat. Egy kölcsönös tiszteleten alapuló pedagógus-szülő viszony minden tekintetben motiváló hatással bír. Egy nem megfelelő együttműködés esetén azonban a szülő részéről kevésbé aktív hozzáállás, esetleg ellenállás jelentkezhet. További tapasztalatunk az is, hogy ha egy szülő elfogadta gyermekét a fogyatékoságával együtt, akkor megtesz minden tőle telhetőt a gyermeke fejlődése, gondozása, nevelése terén. Ellenkező esetben, vagyis amikor nem sikerül feldolgoznia egy szülőnek ezt a pszichés terhet, akkor kevésbé, vagy esetleg nem is lesz együttműködő, elfogadó.

A súlyosan, halmozottan fogyatékos gyermekekkel való foglalkozás bár nagy kihívás mindannyiunk számára, mégis az apró lépésekben elért sikerek további erőt adnak egy-egy újabb cél, feladat megvalósításához. Nagyon fontos számunkra, hogy a kollégák, szülők gyakran segítik észrevételeikkel munkánkat. Pozitív véleménynyilvánításuk, sok esetben köszönetük pedig motivációt nyújt ahhoz, hogy újabb lendületet kapjunk a mindennapokhoz.

4 Egyéb tudásmegosztás – Mentorhálózat működtetése

(Novák Noémi, Juhász Rita, Bálint Orsolya)

4.1 A tudásmegosztás tapasztalatai, eredményei

A pályázatnak az egyik kiemelt feladata volt a tudásmegosztás megvalósítása pedagógusok részére. Ennek egyik eleme az volt, hogy olyan intézményt segítünk a fejlesztő nevelés-oktatás megszervezésében és működtetésében, amely a pályázati program keretében szervezte meg a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók intézményes ellátását. Esetünkben ez az intézmény a tiszaföldvári Révay György EGYMI volt.

Ismétlődő rendszerességgel látogattuk meg a homoki iskolát, és az ottani érintett kollégák szintén több esetben ellátogattak hozzánk.

Egy-egy alkalomra mindig más előadó készült fel szakmai tapasztalatainak megosztásával, amely során igyekeztünk a már nálunk jól bevált módszereket, eszközöket minél szemléletesebben bemutatni. Számos alkalommal eljöttek és megnézhatték a csoportszobáinkat, ahol elmagyarázhattuk, hogy mit és miért tartunk hasznosnak egy ilyen iskolatípusban. Az adott témában minden nehézséget, problémát, kudarcot, sikert megbeszéltünk, és az előadások után volt lehetőség kérdezni, felmerülő kérdésekre reflektálni. Szemléletesen, egyes dolgokat személyesen kipróbálva dönthették el, hogy ez számukra mennyire lehet hasznos.

Szerencsés helyzetben van az iskolánk, hiszen jelenleg is három, igen jól felszerelt csoportszobával rendelkezik, ahol az osztályfőnökök a gyerekek igényeihez igyekeznek kialakítani a terem bútorzatának, tárgyaiinak elrendezését. Sikerült arról is beszámolnunk, hogy nálunk egyben egy jól működő team munka folyik. A hasznos és értékes tapasztalatokat heti rendszerességgel beszéljük át az érintett osztályfőnökökkel, és a csoportba betanító pedagógusokkal. Folyamatos visszacsatolásként jól működik a kooperálás egymás között. Személyes tapasztalataink, együtt megélt nehézségink átbeszélése, kibeszélése nagyban hozzájárul mentális

egészségünk megőrzéséhez. Hisszük, hogy ez a hozzáállás a munkánk hatékonyságát nagyon pozitívan befolyásolja, és eredményessé teszi, amelyet a kollégák egy-egy bemutató órán, érzékenyítő tréningen, vagy iskola bejárásán megtapasztalhattak.

Egy következő alkalommal a kollégák örömmel mesélték, hogy kipróbáltak iskolánkban látott módszereket, amelyek nagyon hatékonynak bizonyultak.

Több területen, témában végeztük a mentorálást: ezek egy részét saját témafelvetéssel, a tárgyi és személyi feltételek megismerésével, másik részét az általunk segített kollégák problémái, kérdései alapján tárgyaltuk meg.

Fontos, hogy a mindennapi élethez igazodó, ott helytálló, valóban hasznos információkkal, tanácsokkal segítsük egy frissen induló csoport nevelőit, segítőit, és velük együtt az őket felügyelő vezetőket is. Esetünkben ez véleményem szerint nagyon jól megvalósult, együttműködésünk sikeres.

19. kép: Mentorálás a Liget úton 1.

20. kép: Mentorálás a Liget úton 2.

4.2 A mentorhálózat építésének, működtetésének legnagyobb témái, területei

1. A súlyosan, halmozottan sérült gyermekek iskolába való bekerülése, és a csoportképzés
2. A terem alapfelszerelése/ajánlott eszköztára
3. A napirend szervezése
4. Az új csoport konkrét indulása, feltételei, és ezek megfeleltetése – az előzetes javaslatok, megbeszélések tükrében
5. A mozgásnevelés
6. Utaztatás
7. Dokumentáció
8. Kapcsolattartás
9. Értékelés
10. Az eszközkölcsonzó kialakításának, működtetésének feltételei

4.2.1 Az iskolába való bekerülés és a csoportképzés

Amikor az intézmény profilja a fejlesztő nevelés-oktatás területével bővül, fontos a „terep” előkészítése, személyi és tárgyi feltételrendszerek, szolgáltatási vállalások, illetve a gyerekekkel való foglalkozás lehető legnagyobb mértékű zökkenőmentességgel való megkezdésének szempontjából is.

A fejlesztő iskolás **gyermeklétszám a kiinduló alap**. Ha lehetőség van rá (elegendő hely és szakember áll rendelkezésre), akkor 8-10 fő esetén érdemes 2 csoportot indítani.

A csoportképzést elősegítendő nagyon fontos lépés a **családlátogatás**. Ezt lehetőleg tegyük meg az iskolakezdés előtt, augusztus végén, a gyerekek nevelésében résztvevő pedagógusokkal, együtt és egyszerre. (Pl. leendő osztályfőnök, mozgásfejlesztő, esetleg gyermekfelügyelő is.) Nagyon hasznos, ha több csoport esetén minden gyermeket együtt látogatnak a leendő osztályfőnökök, nevelők, hiszen később bármikor adódhat csoportösszevonás, helyettesítés, segítségkérés – és ez esélyesen a területen dolgozókkal történik.

A családlátogatás során sor kerülhet **kötetlen beszélgetésre**; elsősorban indítványozni kell, hogy a szülők mondják el mindazt nekünk, amit fontosnak tartanak gyermekükkel kapcsolatban. Számos egyedi-egyéni problémát, szokást, kommunikációs elemeket, ápolási teendőt stb. meg tudhatunk már ekkor. Megfigyelhetjük a gyermek környezetét, elhelyezését, játékszereit, öltözetét, stb., amelyek szintén információhordozók lehetnek. Finoman megbeszélhetjük a gyermekvállalás-várandósság-szülés-kisdedkor eseményeit, amennyiben a szülők is szívesen beszélnek róla. Ne erőltessük a túlzott személyeskedést, nem mindenki tudja jól kezelni a témát.

Írásban minden könnyebb, adjunk ekkor a szülőknek egy **gyógypedagógiai kérdőívet** (lásd: melléklet), amelyet az iskolakezdésig kitölthetnek. Ebből rálátásunk lesz a szülő realitásérzékére és a gyermek szokásaira is. Szintén a családlátogatás során felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy a gyermekük nap mint nap történő ellátásához, biztonságos felügyeletéhez szükség van az orvosi papírokra (anamnézis, műtétek, kórházi kezelések zárójelentései, stb.), valamint – amennyiben szed – az állandó gyógyszerek listájára a gyógyszer nevével, hatóanyagmennyiségével, és reggeli-déli-es-ti adagolásával együtt. Ha az intézményben tartózkodás alatt is kell gyógyszerert kapnia, akkor az **orvosi papírokkal, gyógyszerlistákkal** együtt a szedendő gyógyszert, valamint epilepszia fennállása esetén a Diazepam kúpot az iskolakezdés napjára bekérjük.

Ezek még kiegészülnek azokkal a **személyes tárgyakkal**, amelyek a napi ellátás során egyénileg szükségesek (pótruha, segédeszközök, pelenka, törülők, krémek – popsi- és izomlazító, előkék vagy textilpelenkák, kistakaró, játék, amihez ragaszkodik a gyerek, esetleg saját kiskanál, gyógyszeradagoló, pohár vagy cumisüveg, stb.)

Megbeszéljük az **iskolába való eljutás lehetőségeit**; ha a család nem tudja megoldani, felvetjük a kapcsolatot helyi szállító szolgálatokkal.

Rákérdezhetünk a **közétkeztetési igényekre** is, hogy mit terveznek a szülők, mely étkezéseket fogják igénybe venni (annak függvényében, met-től meddig vállalja az intézmény a gyermek ellátását).

Ha augusztusban megtörténik a családlátogatás, egyrészt mindezt végiggondolhatják és összekészíthetik a szülők, másrészt alkalom nyílik a bizalmi viszony kialakítására, hiszen érzékelik, hogy a gyerekük iránt érdeklődnek nevelőik, és a gyerekekkel való **egyéni bánásmódot** igyekeznek kialakítani.

Nagyon fontos a csoportszervezés előtt **intézményi szinten tisztázni**, hogy **napi hány órában történik majd az ellátás**, és hogy **milyen egészségügyi problémákat vállal be** az iskola, hiszen némely súlyos, krónikus probléma esetén (pl. súlyos epilepszia, gyomorszonda, gégekanül, stb.) a napi gondozás felelőssége, veszélyei hatványozódnak, és jelenleg külön „fejlesztős” iskolaorvost, illetve egészségügyi személyzetet az iskolák nem alkalmazhatnak!

Amikor előzetes információkat szerzünk a gyerekekről, családokról, **egynél több csoport esetén kialakítjuk a csoportokat**. Egyedi döntés lehet, hogy **homogén vagy heterogén** csoportokat képezzünk. Ez függ a gyermekek mozgásállapotától, értelmi állapotától, aktivitásától, magatartási nehézségeitől, korától egyaránt. Sok kerekesszékes gyerek esetén törekedhetünk „fekvő csoport kialakítására”, és egyben a helyet változtatni képes, élénkebb gyerekek másik csoportba rendezésére.

Ez függ a gyermekek mozgásállapotától, értelmi állapotától, aktivitásától, magatartási nehézségeitől, korától egyaránt. Sok kerekesszékes gyerek esetén törekedhetünk „fekvő csoport kialakítására”, és egyben a helyet változtatni képes, élénkebb gyerekek másik csoportba rendezésére.

Kialakíthatunk heterogén csoportot is mozgásállapotot tekintve, ha a gyerekeink értelmi állapota, figyelmi aktivitása képez kiugró ellentétet.

Egyetlen csoport esetén a fenti lépés kimarad, és jöhet a **csoportszoba kialakítása**.

A csoportszoba lehetőleg legyen **vizesblokk közelében**. A pelenkáknak külön szeméttároló kell itt, mivel veszélyes hulladéknak számítanak!

Ha több csoport van, nem árt, ha egymás mellett helyezkednek el a termek, így a nevelők könnyen átsegíthetnek egymásnak, főleg nevelőhiány esetén.

Amennyiben egyetlen terem áll rendelkezésre, figyeljünk arra, hogy az egyes **tevékenységi területek kissé különüljenek el** (ennek természetesen határt szab a terem mérete). Legyen egy asztalos tevékenységre szolgáló hely, természetes fény mellett; legyen pihenő-és játéksarok, és persze legyen elegendő hely matracok elhelyezéséhez, a mozgásos tevékenységekhez.

Eszközeinknek találjunk megfelelő helyet, esztétikus tárolókat, kosarakat, hiszen rengeteg kisebb-nagyobb tárgyat fogunk nap mint nap elő-

21. kép: Mentorálás elméletben

venni és visszarakni. Jó, ha csoportosítjuk eszközeinket, így nem kell külön keresgélni minden egyes tevékenységünkénél.

Előnyös, ha az **étkezéshez-gyógyszereléshez, illetve tisztázáshoz való eszközök szintén külön-külön helyet kapnak**, névvel ellátott polcokon.

A **pótruhákat** tárolhatjuk névvel ellátott ovizsákokban vagy szatyrokban is az öltözőszekrényekben, így azt nem kell minden nap hozni-vinni.

Ha **külön terem** van mozgásos tevékenységekhez, illetve külön öltöztető- és tisztázó helyiség van, akkor lehetőség szerint ott kell tárolni a gyerekek minden nap használatos holmijait.

Amennyiben az intézménynek lehetősége van rá, a leendő fejlesztős teremben/termekben szükség van **mosdóra és/vagy mosogatóra** higiéniai okok miatt, illetve hasznos lehet a mikrohullámú sütő, amennyiben otthonról hoz ételt egy vagy több tanuló (pl. az étel-intoleranciában szenvedők).

A **személyi feltételek ideális esetben**: egy csoport mellé egy fő gyógy-pedagógus, egy fő mozgásfejlesztő (konduktor, szomatopedagógus, esetleg nagyon passzív csoportban gyógymasszőr), és minimum egy, de inkább két fő gyermekfelügyelő (utóbbiaknál nagyon hasznos a gyermek szakápolói, dajka, vagy bölcsődei kisgyermekgondozói végzettség). Két főnél keveseb sosem lehet a súlyosan halmozottan sérült gyermekek mellett!

Az **első tanítási napra lehetőség szerint hirdessünk szülői értekezletet**, szorgalmazzuk, hogy gyermeküket kísérve **ismerjék meg** egy kicsit az intézményt, és egyben elintézhetjük a **papírmunkákat** is (étkezési igénylők, előzetesen kiadott kérdőívek, stb.), és elrendezzük a gyerekek holmijait.

Ismertessük a **házirendet** mindenképpen, az intézmény számára fontos részleteket kiemelve (pl.: érkezés-hazamenetel ideje, hiányzás-orvosi igazolások, ambuláns papírok-orvosi papírok folyamatos leadása a tanév során – egészségügyi indokokat hangsúlyozzuk; jelzési kötelezettségek hiányzás esetén, stb.)!

Tisztázzuk, hogy az étkezési ívről való kihúzatás igénye esetén a **gazdasági iroda** felhívása az elsődleges (figyelemfelhívó-tájékoztató nyomtatványt általában kiad a gazdaság, de fontos kiemelni, mert különben másod-harmadkézen megy át az információ).

Ekkor megismerkedhetnek a gyerekek **leendő nevelőivel** is. Adjuk meg az iskola elérhetőségeit. Privát elérhetőségeket csak saját felelősségre adjunk ki!

Az előkészítés megtörtént, ezután a napirend beállítását megkezdhetjük. Következő téma a terem alapfelszerelése/ajánlott eszköztára és a napirend szervezése lesz.

4.2.2 A terem alapfelszerelése/ajánlott eszköztára

A terem nagysága, formája, egyéb helyiségek (pl. külön mozgásfejlesztő terem, öltözőhelyiség, akadálymentes mosdó-WC-fürdő) biztosítása az intézmény által, a gyerekek létszáma, valamint a meglévő eszközök, vagy az eszköz- és bútorzat vásárlási lehetőségek mind-mind meghatározzák a csoportszoba/csoportszobák berendezését.

Amennyiben kezdetben **egyetlen helyiség** áll rendelkezésünkre, a termet lehetőleg úgy rendezzük be, hogy **nagyjából minden funkciónak megfeleljen** (fejlesztés, játék, mozgásnevelés, étkezés, tisztázás-öltöztetés).

Ha több helyiség is biztosított, akkor természetesen az egyes funkciókhoz kötődő eszközparkot a megfelelő helyiségben tároljuk.

Egyetlen helyiség esetén törekedjünk arra, hogy mindennek saját kijelölt helye legyen!

Minden funkcióhoz rendeljünk megfelelő számú, gyermekek testi adottságainak megfelelő bútorzatot.

Szükséges berendezések:

- asztal(ok) méretben passzoló székekkel (ahány gyerek van, annyi, főképpen, ha mindenkinek van ülőfüzője, vagy mindenki képes széken helyet foglalni) az asztalos fejlesztő foglalkozásokhoz, étkezésekhez
- masszív, nem túl magas polcos szekrény, játékszereknek, és a mindennaposan használt eszközeinknek
- kisebb polcos szekrény a tisztázás eszközeihez, masszázskrémek tárolásához (hogy a pelenkák, krémek, törölők mindig kéznél legyenek)
- kisebb polc vagy tálalószekrény az étkezés eszközeinek (saját vagy iskolai poharak, tányérok, evőeszközök, fecskendők, gyógyszeradagolók, stb.)
- tárolók vagy egy nagyobb szekrény a segédeszközök tárolásához (szintén naponta használt tárgyak általában)
- zárható szekrény gyógyszerek, egészségügyi doboz, fertőtlenítőszer számára

- öltözőszekrény vagy nagyobb fogas táskák, kabátok, pótruhák, pelenkacsomagok tárolásához
- ha lehetőség van rá: mosdó és/vagy mosogató
- ha hely és lehetőség van rá: kisebb hűtőszekrény, esetleg mikrohullámú sütő (felkészülve a saját készítésű, beküldött ételek tárolására, melegítésére) illetve botmixer, ha pépes ételt fogyasztó gyermek érkezik
- lemosható anyaggal bevont matracok a kimozzgatáshoz, esetleg fektetéshez, altatáshoz
- lehetőség szerint néhány nagyobb konduktív és/vagy mozgásos eszköz, pl.: fokosszék, lábzsámolyok (korzettben való ültetésnél a láb alátámasztása szükséges), nagy Bobath labda, tölcserhinta
- egy vagy több babzsák-fotel
- lehetőség szerint egy nagyobb golyófürdő
- lehetőség szerint egy nagyobb függőágy vagy beltéri fészekhinta (ha a terem adottságai engedik)
- nagyobb szőnyeg
- az ablakokon sötétítő függöny vagy redőny, és legalább egy ablakon szúnyogháló

Ilyen változatos, átgondolt, jól tervezett berendezéssel viszonylag kis helyen is elérhető, hogy:

- minden kéznél van
- fenntartható a rend
- helye van minden tevékenységnek
- könnyen váltogathatjuk a testhelyzeteket, testérzeteket a gyerekeknél

Alap eszköztár

Előfordulhat, hogy „örökölnék” néhány eszközt, játékot más csoportból, de valószínűbb, hogy magunknak kell gondoskodnunk a különböző fejlesztőeszközökről, főleg teljesen újonnan induló csoportnál. A fejlesztés alapja természetesen a különböző érzékterületek számára biztosított

ingerek összessége. Vannak, amelyekhez nem szükségesek feltétlenül eszközök (pl. testi kontaktus, ölbéli játékok, ápolási tevékenységek során történő finom kimozzgatás, stb.), vannak mozgásos tevékenységek, amelyek a nagyobb mozgásfejlesztő eszközökhöz kötődnek (pl. hintáztatás, test és végtagok pozicionálása, labdás tornáztatás, stb.), és vannak az egyéb fejlesztő tevékenységek, amelyek során a látás, hallás, tapintás, szaglás és ízlelés területét stimuláljuk, egyenként, vagy akár több területet egyszerre.

Ebből kiindulva az alap eszköztárunk kiterjed a:

- vizuális,
- akusztikus,
- taktilis,
- illatingereket biztosító,
- ízlelést stimuláló eszközökre
- az ülő konduktív gyakorlatok kisebb eszközeire (rövid és hosszú tornabotok, sima karikák, tüskés hengerek, labdák, karikák).

4.2.3 A napirend szervezése

A napirend szervezése több tényező függvénye:

- gyermeklétszám
- állandó gyógyszerek beadásának időpontjai, körülményei (kell-e étkeztetni előtte; hogyan étkeznek a gyerekek; milyen időközönként fogyasztanak folyadékot és hogyan, stb.)
- hány felnőtt tartózkodik a csoportban a különböző időszakokban
- hány „betanító” kolléga dolgozik a gyerekekkel a gyógypedagóguson kívül (és párhuzamosan dolgoznak vagy sem)
- csak délelőtt tartózkodnak az intézményben a gyerekek, vagy van délutáni ellátás is
- van-e külön akadálymentes mosdó és tisztázó helyiség
- van-e külön mozgásfejlesztő helyiség

- heterogén vagy homogén a csoport (csak fekvő/csak „járó”, vagy vegyes csoportunk van)
 - a gyerekek bioritmus
- és ezenkívül még bármilyen előre nem látható, váratlan körülmény.

Engedjük meg magunknak, hogy a gyerekekkel való foglalkozás során, a gyerekek igényei szerint módosítsunk, javítsunk, ésszerűsítsünk a közösen töltött idő szervezésén.

Fontos tényező a kiválasztott foglalkozástípusok száma!

Nem kötelező minden „tantárgyat” felvenni a fejlesztő iskolák órarendjébe, így ezeket válasszuk meg a lehetőségeinkhez és a gyerekek állapothoz mérten.

Példaként: intézményünkben 5 tárgy felvételével készült órarend és éves terv:

- „Reggeli- és búcsúkör” + „Testi higiénia” (2x2,5 óra/hét)
- „Játék és szórakozás”
- „Mozgásnevelés”
- „Szűkebb és tágabb környezetünk”

Ez irányadó lehet a SHS tanulók közt is értelmileg/mozgásban leg súlyosabban érintett csoportok esetén, de bátran változtassunk, ha szükséges.

Az órarendünket kétféleképpen szervezhetjük:

- **sávós** órarenddel (minden nap, mindig ugyanabban az időben van egy adott foglalkozástípus)
- **vegyes** órarenddel (naponta változik az órák sorrendje)

Az órarend a napirendnek csak egy része természetesen!

Órarendünk belehelyeződik a gondozási tevékenységek alkotta keretbe.

A gondozási tevékenységeket **időben nagyjából behatároljuk** a reggel – 10 óra – dél – 14 óra – 16 óra „csomópontok” köré (reggeliztetés és/vagy tízóraiztatás, tisztázás, gyógyszerelés, ebéd, itatás, illetve ha van délutá-

ni ellátás, akkor altatás-csendespihenő, uzsonnáztatás), de alapvetően a gyerekek **egyéni igényei, szükségletei** határozzák meg ezek időpontjait.

Az előzetes információk, beszélgetések, családlátogatások segítenek minket abban, hogy a gyerekek egyéni igényeit összehangoljuk az egész csoportra vonatkozó napirendi pontokkal, és a személyi feltételek sajátosságaival.

Mindenkor vegyük figyelembe a SHS pedagógia nevelési alapelveit, különös tekintettel az **individualizáció, a személyiségközpontúság és a komplexitás** elveire!

4.2.4 Az új csoport konkrét indulása, feltételei, és ezek megfelelése – az előzetes javaslatok, megbeszélések tükrében

A mentorált intézmény meglátogatása természetesen fontos része a mentorálásnak.

Tapasztalataink szerint a gyakoriságot meghatározza az, hogy milyen mértékben és milyen tempóban tudják megvalósítani a javasolt teendőket, változtatásokat, illetve, hogy az érintett felnőtt segítők (pedagógusok, gyermekfelügyelők) milyen gyakorlati tapasztalatokkal rendelkeznek az adott gyermekcsoport ellátásának, nevelésének-oktatásának területén, és mennyire elkötelezettek az ügy iránt.

Mi egy rendkívül lelkes, akadályozott gyermekek ellátásában már tapasztalt, együttműködő, a tanácsainkra támaszkodó, elkötelezett intézményegységgel dolgozhattunk, ami megkönnyítette a közös munkánkat.

Első látogatásaink alkalmával ellenőriztük a fejlesztő iskolai csoport működésének legszükségesebb feltételeit:

- csoportlétszám, - összetétel
- sérüléstípusok, társuló sérülések
- személyi feltételek
- tárgyi feltételek (a szoba felszerelése, a mosdó, a mozgásfejlesztő helyiség, konyha, játszóudvar)
- az egyéni igényeknek és a csoportösszetételnek megfelelő-e a napi-rend és órarend összeállítás, a felvett tantárgyak
- gyógypedagógiai fejlesztés és mozgásfejlesztés feltételei, óraszama

4.2.5 A mozgásnevelés

A mozgásnevelés úgy, mint a testnevelés tantárgy heti öt órában valósul meg a fejlesztő nevelés-oktatásban részesülő tanulók életében. A tantárgy feltételei a mozgásfejlesztésben jártas, széles látásszögű pedagógus, mellette gyógypedagógia asszisztens, a megfelelő méretű tornaszoba és a jól felszerelt eszköztár.

A mozgásnevelés órát gyógypedagógus, szomatopedagógus, konduktor vezeti és a gyógypedagógia asszisztens segíti a munkáját.

A tanmenet minden esetben a csoport összetételét figyelembe véve, sérülésspecifikusan készül. A tervezésnél figyelembe kell venni a tanulók értelmi képességeiket, fizikai-, egészségügyi- és mozgásállapotukat. Amennyiben a csoport értelmi- és mozgásállapota engedi, célszerű csoportosan végezni a gyakorlatokat, ezzel motiválva őket az együttes mozgásra. Előfordul, hogy a csoport összetétele lehetővé teszi a csoportos foglalkoztatási formát, de a tanulók különbözősége miatt a differenciálás módszerét kell alkalmazni, ezzel hozzájuttatva őket a sikerélményhez.

A differenciáláshoz elengedhetetlen a megfelelő kivitelezési mód és eszköz kiválasztása. Ehhez nyújt segítséget a jól felszerelt eszköztár, melyben megtalálható a babzsáktól kezdve, a rácshintán, bordásfalon át, az óriási gimnasztikai labdáig minden.

Tornaszoba kialakítása

A tornaszoba kialakításakor figyelembe kell venni, hogy halmozottan sérült tanulók fogják használni. Nagyon fontos, hogy az ajtó és a hozzá vezető folyosó széles és akadálymentesített legyen, így a kerekesszékekkel vagy babakocsival közlekedő tanulók könnyen megközelíthetik. Mérete akkor megfelelő, ha 4-5 tanuló a nagymozgások egyidejű végzésekor kényelmesen elfér.

Alapfelszereltségébe a következő eszközök tartoznak: tornamatrac, bordásfal, tükör, zsámoly, tornapad, babzsák, karika, tornapálca, gumilabda

Ezekon felül jó, ha van: rugódeszka, guruló deszka, egyensúlyozó rácshinta, csepphinta, létra, emelkedő, lépcső, gimnasztikai labda, lépegető kavicsok, mászó alagút

Mozgásállapot felmérés

A mozgásállapot felmérését minden esetben megelőzi egy egészségügyi és fizikális vizsgálat. Az egészségi állapot felmérését védőnő segítségével

vel illetve az orvosi papírok áttanulmányozásával tehetjük meg. Ebből kiderül, hogy a gyermeknek vannak-e olyan egészségügyi problémái, amely a mozgásállapotára utalhat. Pl. csípőficam, gerincferdülés, deformitások, epilepszia, műtét, stb.

A fizikális vizsgálaton az izomtónusról és az ízületek bejárhatóságáról kapunk képet. Első lépésként megfigyeljük a spontán testhelyzetekben a testtartást, majd a gyermekkel kiviteleztetjük a fiziológiás mozgássort (fejemelés, fordulás, gurulás, kúszás, mászás, állás, járás), futás, utánzó mozgások, szökdelések, ugrások, labdás képességek, ezen felül a statikus és dinamikus egyensúlyt.

22. kép: Mentorálás gyakorlatban

Segédeszköz javaslat (igénylése, használata) – szülők segítése

A halmozottan sérült tanulók esetében sokszor előfordul, hogy a megfelelő mozgásfejlődéshez vagy a mozgásállapot megőrzéséhez segédeszközökre van szükség. A mindennapi mozgást fejlesztő pedagógus – szorosan együttműködve a szülővel és az ortopéd szakorvossal – javaslatot tehet a megfelelő segédeszközre. Amennyiben a szakorvossal megegyezik a vélemény, felírja a segédeszközt, általában a tanuló közgyógyellátás keretére, így az térítésmentes.

A recepttel fel kell keresni egy segédeszközgyártó céget, akik leveszik a mintát és méretet a gyermekről, majd kb. másfél-két hónap múlva elkészül a nyers segédeszköz. Ezt követi egy próba, ahol pontosabban bejelölik a méretet és szegecsek, tépőzárak helyét.

Nyári ellátás

Szólnokon a városi önkormányzat szervez nyári napközit a Tiszaligetben az általános iskolások, leginkább alsó tagozatosok részére. A részvétel teljesen ingyenes, kizárólag az étkezési díjat kell fizetniük szülőknek. Mivel ebbe a körbe a fejlesztő iskolás gyermekeink is beletartoznak, ezért a város a Liget Úti EGYMI épületében, a fejlesztő iskolai csoportok tantermében biztosítja a speciális igényű tanulóknak a napközit. Az iskolában dolgozó pedagógus és gyermekfelügyelő kollégák szervezik a programokat és

végzik a gondozási feladatokat. A pedagógusok szabadság idejük alatt, önkéntes alapon megbízási szerződéssel vállalják a feladatot. Általában heti váltásban, de olyan is lehetséges, hogy folyamatosan vagy szakaszosan több hetet vállal egy-egy munkatársunk. A pedagógus és gyermekfelügyelő egyaránt napi 8 órát tartózkodik a napköziben. A gyermekfelügyelők a szabadság függvényében, egymás közt megbeszélve váltják egymást.

A gyermekek szüleivel egy igényfelmérő lapot töltetünk ki, mely alapján kiszámítható a nyári napközit igénylő gyerekek száma. Ehhez alakítja a vezetőség a felnőttek számát, azok beosztását. Természetesen a nyár folyamán lehet a részvételi szándékon változtatni, lemondani és plusz hetet vagy akár napot is kérni. Ami nagyon fontos, hogy az étkezés napi bejelentés alapján érkezik a tanulók részére, így a szülőknek mindenképpen jelezni kell reggel fél 9-ig, hogy gyermekük éppen azon a napon később érkezik vagy esetleg nem megy a napközibe.

A csoportösszetételről, a létszámról, az időjárásról függően vannak kinti és benti programok, az asztalos kézművesfoglalkozástól a városban való sétáig.

4.2.6 Az utaztatás feltételei

Amennyiben szükséges – és a fejlesztő-nevelésben kezdőként dolgozó kollégák nem rendelkeznek a kellő információkkal –, tájékoztatunk az utazás-utaztatás feltételeiről, lehetőségéről is.

Intézménytől függ, milyen módokkal kerülnek kapcsolatba. Általában az egyéni utaztatás (személygépkocsi, vagy tömegközlekedés) támogatott formájával találkozik mindegyik, sérülteket ellátó intézmény.

Az **utazási utalványok** beszerzésének, használatának ismeretéről azért tájékozódhatunk, ha mentorálunk. Esetünkben szükség is volt némi felvilágosításra ezzel kapcsolatban. Ez fontos területe a gyermek- és szülősegítésnek, hiszen minél könnyebb, „akadálymentesebb” az iskolába való eljutás, annál többet nyer a tanulók és a szülei: fejlesztési-fejlődési lehetőséget, kortárscsoport társaságát, időt, munka- és vagy szórakozási, pihenési lehetőségeket, és nyitást a világ felé.

A helyi vagy környékbeli **támogató szolgálatok** elérhetőségeit, kapcsolattartási lehetőségeit is megosztjuk, amennyiben szükséges. Ehhez kapcsolódóan tudnunk (ellenőriznünk) kell, hogy milyenek a parkolási lehetőségek, a nagyobb járművek hogyan jutnak be az intézmény területére; van (lesz)-e rámpa, lelépő, illetve nem túl hosszú-e az út, amit gyalog, vagy

kerekesszékben, de a szabad ég alatt kell megtennie a gyerekek, míg az épületbe jut.

A sérült gyermekek szállítását egyre több szervezet vállalja, ezzel is megkönnyítve a tanulók, és szüleik be-, vagy visszailleszkedését, beépülését a normál ritmusú, hétköznapi világba, életvitelbe, a társadalomba.

Nem minden oktatási-nevelési intézmény büszkélkedhet **saját jármű**-vel. Bár a szerencsésebbek a neveltjeik szállítását képesek önállóan megoldani, azért egy átlagos helyzetben lévő iskola, ha fejlesztő nevelést vállal, jó, ha tudja, hogyan segítheti a tanulók iskolába való el- és hazajutását.

4.2.7 Dokumentáció

Újfajta feladatnál természetesen felmerülő kérdés, hogy az adott munkát, hogyan, miben, és ki dokumentálja.

Meghatároztuk a szükséges **naplótípust** (a napló számának megadásával); egyúttal megbeszéltük, hogyan célszerű kitölteni, illetve kissé „módosítani” azt, hogy érthető és világos módon elkülönüljenek az egyes pedagógusok letanított órái (a betanító pedagógusok miatt is).

A másik felmerülő kérdés az egyéni fejlesztésekkel volt kapcsolatos: tanácsot kértek arra vonatkozóan, hogy mi alapján készüljenek el az **egyéni tervek**, amelyeknek a naplóba kell bekerülnie?

A Strassmeier fejlődési skála vagy Pedagógiai Analízis és Curriculum mérőeszköz tesztet javasoltuk felvételre minden tanulónál, és az ezekben megjelenő, leginkább fejlesztésre szoruló területet az egyéni fejlesztési tervek alapjának. Természetesen azzal együtt, hogy a súlyosan halmozottan sérült gyermekek fejlesztése mindig individuális és komplex jellegű.

A csoportdokumentációt az osztályfőnök végzi; az egyéni terveket készíthetik gyógypedagógiai fejlesztés, vagy mozgásfejlesztés (konduktív fejlesztés) vonatkozásában.

4.2.8 Kapcsolattartás a szülőkkel

Mentorált intézményünkben már nem újdonság az, hogy a sérült gyermekek szüleinek, családjainak nagy részével **személyes, napi kapcsolat** tartható fenn. Törekcszenek is erre, törekcszenek a kellemes légkör, az együttműködés kialakítására, fenntartására.

Mivel esetükben viszont új intézményi feladat a fejlesztő nevelés, élünk néhány javaslattal: úgymint **napi kapcsolat írásos formában** – az egyéni üzenő, de kizárólag rendkívüli közlendők beírásához, fontos egészségügyi/aktuális állapottal kapcsolatos jelzések, illetve iskolai események jelzéséhez felhasználva.

Fontosnak tartjuk a szóbeli érdeklődést és beszélgetéseket, ezzel mindannyian egyetértünk.

A „hivatalos” kapcsolattartási formák (**szülői értekezlet, fogadóóra**) itt semmiképp sem bizonyulnak elegendőnek!

A homoki iskola már első körben **szülővárót** is kialakított, ami szimpatikus ötlet tőlük, hiszen ezzel is támogatják a szülőt abban, hogy a gyereke élhessen az iskolába járás jogával, valamint megkönnyíti a jó szülő-nevelő kapcsolat kialakulását is.

Természetesen beszélgettünk egyedi megoldásokról is, amit a lehetőségekhez mérten beilleszthetnek a kapcsolattartási rendszerükbe, pl.: szülő-csoportok, kirándulások, családi programok az iskolával, stb.

4.2.9 Az értékelés

A **tanulók értékelése** okkal merült föl a megbeszéltek között: az év végi egyértelmű, hiszen arra van megfelelő központi **formanyomtatvány** (a 3 példányos, „indigós” szóbeli értékelőlap).

A **félévi értékelés**hez nincsen, de javasoltuk az általunk alkotott szóbeli értékelőlapot, ami maximum egy oldal terjedelemben, általánosan és az egyes tantárgyakra kiterjedően, nagy vonalakban tájékoztatást ad a szülőknek gyermekük általános állapotáról, valamint azokról a számára fontos kisebb-nagyobb eredményekről, lépésekről, amire képes. Ebből néhány mintát rendelkezésükre bocsájtottunk.

Így a gyermek kap egy „félévi bizonyítványt”, ami támpontot jelenthet egy másik pedagógusnak, ha netán másik intézménybe kerülne év közben a tanuló. Emellett a szülői szerepek, szülői feladatok köréhez tartozó esemény.

4.2.10 Hogyan, milyen feltételekkel lehet létrehozni eszközkölcsönzőt az intézményben?

Ezen a kérdésen belüli alkérdések:

1. Milyen forrásból valósítható meg?
2. Mekkora az az eszközmennyiség, ami már kölcsönzőként működtethető?
3. Milyen helyiségben, hogyan tárolják azokat?
4. Milyen kategóriákat érdemes létrehozni?
5. Ki látogathatja a kölcsönzőt, és milyen feltételekkel?
6. Hogyan bővíthető az eszköztár?

A válaszaink a következők voltak:

1. Először is, elmondtuk, hogy a kölcsönző egy pályázat keretein belül indult „hivatalos” eszközkölcsönzőként, de ezt megelőzően, egyetlen nagyobb szekrénynyi fejlesztőeszközzel már működött egy egyfajta „belső” kölcsönzés, az intézményünk dolgozói számára. Kifejtettük, hogy amennyiben nem áll rendelkezésre megfelelő anyagi forrás, abban az esetben „kicsiben”, az iskolán belül megvalósíthatják ilyen módon is. A pályázatot, mint eszközt jelöltük meg természetesen lehetséges forrásként.
2. Elmondtuk, hogy a fenti anyagi lehetőség segítségével a mi intézményünk mekkora összegben és kb. hány darab eszközt vásárolhatott a kölcsönző megnyitásához (kb. 650 db eszköz, fajtánként 3-4 db, és kb. 7-8 millió forint értékben).
3. Bemutattuk magát a kölcsönzőhelyiséget, a bútorzatot, illetve a szükséges egyszerű megoldást a kölcsönzés nyomon követéséhez (egy db laptop, EXCEL táblázattal).
4. Megtekinthették az általunk létrehozott eszközkatagóriákat, de felhívtuk a figyelmet, hogy a legtöbb játék, tárgy többfunkciós, több fejlesztéstípushoz is alkalmas. Láthatták, hogy a nagy mozgásos eszközökön kívül lehet finommotorikus, beszédfejlesztő, érzékszervi fejlesztő stb. kategóriákat alkotni, de elmondtuk, hogy az adott eszköztárat figyelembe véve kevesebb nagyobb, vagy több kisebb tár-

gycsoportosítást is készíthetnek. Az átláthatóság fontos szempont, azt érdemes szem előtt tartani.

5. A kölcsönző működtetésével kapcsolatosan elmondtuk, hogy a jelenlegi formában a kölcsönzőbe való regisztrálás ingyenes, intézményi dolgozók, külsős kollégák és szülők látogathatják, megadott nyitvatartás alapján. A tárgyak leadási határideje 3 hónap, a könyveké 1 hónap, de hosszabítható a kivétel ideje. A kivett eszközökért mindenki anyagi felelősséggel tartozik természetesen. A kölcsönzést a könyvtáros kolléga felügyeli és koordinálja.
6. Az eszköztár bővítésével kapcsolatban elmondtuk, hogy annak bővítésére rendszeres anyagi támogatás nincsen, de pályázati úton nyílt lehetőségek arra.

A homoki kollégák a látogatás alkalmával természetesen **kipróbálhattak** néhány eszközt is, és megmutattuk, hogy bizonyos konkrét esetekben (pl. értelmileg akadályozottak logopédiai fejlesztése, fejlesztő iskolás gyermekek érzékszervi fejlesztése, stb.), az ott látható játéktárgyak, fejlesztő eszközök közül melyeket tudjuk hatékonyan felhasználni.

23. kép: Mentorálás a Révay EGYMI-ben / elmélet

Összeségében elmondható, hogy a mentorált intézményünk részéről nagyfokú érdeklődést, együttműködési készséget, végtelen gyermekszerepetet, lelkesedést, távlati tervezést, fejlesztési szándékot tapasztaltunk. Ez mindenképpen szükséges ahhoz, hogy a fejlesztő nevelés újonnan felvállalt feladata sikeresen induljon, és fenntartható minőségben, lehetőség szerint zökkenőmentesen haladjon, valamint képes legyen a megújulásra, fejlődésre önmaga is.

24. kép: Mentorálás a Révay EGYMI-ben / gyakorlat

5 Szülősegítő programok – Szülősegítő műhelymunkák

(Csontosné Csécsey Magdolna)

5.1 A rendezvények, programelemek szükségessége

Liget Úti Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola és Készségfejlesztő Iskola szakemberei évek óta utazó gyógypedagógiai szakmai szolgáltatás keretében biztosítják a város és a járás többségi általános és középiskolaiban az SNI-s tanulók sérülés specifikus ellátását. A minőségi fejlesztés azt kívánja, hogy a gyermekek mellett a szüleik és a velük foglalkozó segítők is figyelmet és támaszt kapjanak. A gyermekek fejlődése csak a szülők és jól képzett segítők összefogásán keresztül valósulhat meg. Az utazótanároknak a mindennapokban kevés lehetősége van a szülőkkel való konzultációra, ezért ez a szülősegítő műhelymunka sorozat megvalósulása hiánypótló volt e téren.

5.2 A rendezvények szakmai megvalósulása

Szülősegítő műhelymunkát négy alkalommal tartottak utazó gyógypedagógusaink, amelyeket az intézményegység vezetője, Nagyfejeő Mihályné szervezett, koordinált.

1. alkalom:

Időpont: 2018. 04. 10.

Helyszín: Újszászi Vörösmarty Általános Iskola

A program témája: Egyéb pszichés zavarral, magatartási problémákkal küzdő, beszéd fogyatékos, látássérült SNI tanulók tanulásának, nevelésének megsegítése otthon.

Előadók, előadások:

Elsőként Pádár Brigitta ismertette a pszichopedagógus feladatait, majd bemutatta az SNI és BTMN kategóriák közötti különbségeket. Azt követően elmondta az egyéb pszichés zavar, aktivitás és figyelem zavar és a kapcsolódó magatartási problémák tüneteit, kezelési lehetőségeit, fejlesztési feladatokat. Folyamatosan kapcsolta az otthoni megsegítés, fejlesztés lehetőségeihez.

Másodikként Álmos Veronika mutatta be a beszédfigyatekesség kategóriáit, tüneteit és az otthoni fejlesztés lehetőségeit, a logopédiai házi feladatok elkészítésének, gyakorlásának fontosságát.

Végül Guth Tímea mutatta be röviden a látássérülést, az egyéb látásproblémák jeleit, amire szülőként is oda kell figyelni. Majd a látássérüléssel, látásproblémákkal küzdő tanulók otthoni megsegítésének, fejlesztési lehetőségeinek bemutatása következett.

Mind a három pedagógus kiemelte, hogy az eredményes fejlesztő munkához elengedhetetlenül szükséges a szülői segítség. A szülői segítségnyújtás módjai: A napi pontos időbeosztás, egyértelmű, rövid utasítások, sikerélmény biztosítása, azonnali pozitív megerősítés, tevékenységbe ágyazott feladatok, folyamatosság. A szakemberek a szülők kérésére ajánlottak konkrét fejlesztő játékokat is.

25. kép: Pádár Brigitta előadása

26. kép: Álmos Veronika előadása

27. kép: Guth Tímea előadása

2. alkalom:

Időpont: 2018. 04. 23.

Helyszín: Szolnoki Fiumei Úti Általános Iskola

A program témája: Integrált keretek között oktatott autista tanulók otthoni tanulásának, nevelésének megsegítése.

Előadók, előadások: A három előadó – Aunerné Ambrus Mónika, Baginé Dános Gabriella és Bóka Barbara- a következő témákról tartott előadást: Az autizmus jellemzői, autista gyermekek a tanórán, tanórán kívül, nehézségek, lehetőségek, a kortárs kapcsolatok jelentősége, a támogatások módja. Az előadások nem hagyományos módon valósultak meg. Egy-egy téma kapcsán folyamatos párbeszéd alakult ki a szülők és a gyógypedagógusok között, illetve a szülők konkrét kéréseket, javaslatokat is megfogalmaztak. Ha egy adott osztályba bekerül egy autista gyermek, arról jó lenne, ha az osztálytársakon kívül, az iskola többi tanulója is megfelelő tájékoztatást kapna. Mikor kell elmondani a gyermeknek, hogy ő autista; hogyan segítse a szülő ennek elfogadásában? Szakember segítségét kérték a szabadidő hasznos eltöltésének időbeosztásához, a játékválasztáshoz; Jó lenne, ha lenne autista gyermekek számára nyári tábor; Szakember segítségét kérték abban is, hogyan lehet egy versenyhelyzet okozta kudarcon átsegíteni a tanulót.

28. kép: Előadások

3. alkalom:

Időpont: 2019. 02. 27.

Helyszín: Szent-Györgyi Albert Általános Iskola Szolnok

Előadók, előadások:

Az első előadó Bóka Barbara autizmus szakirányú gyógypedagógus volt. Egy rövid elmélet áttekintés után azokról a lehetőségekről és nehézségekről beszélt, amelyekkel az autista gyermekek és szüleik tapasztalnak az iskolában. Nehézségek: tanulási figyelem, problémamegoldás, fűzetvezetés, szabadidő hasznos eltöltése, szociális helyzetek megértése. Lehetőségek: óravázlatok, tananyag redukálása, taneszköz helyének jelölése,

egyéni motivációs bázis, saját szótár, házi feladat lejegyzése, külső forráskönyv, szabadidő tábla, „Én napló” „Én könyv” Az előadás befejező részében a dühkitörés megfelelő kezelésére fogalmazott meg a pedagógus javaslatokat, illetve felvázolta a szülői támogatások különböző formáit.

A második előadó Sokváriné Godra Györgyi volt, aki saját élményein, saját példáin keresztül mutatta be az otthoni tanulás segítését, és adott ötleteket a nevelési kérdésekhez, a motivációhoz, a tanulói jutalmazáshoz. A tanulási nehézségek kezelésére javasolta a személyre szabott tanulási segédlet elkészítését, illetve konkrét eszközöket mutatott be, amelyek segítik a gyermeket a mindennapi életben.

29. kép: Előadók a katedrán

4. alkalom:

Időpont: 2019.11. 04.

Helyszín: II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola, Rákóczipfalva

Előadók, előadások:

Elsőként Juhász Rita tartotta meg az előadását, amelyben az egyéb pszichés zavarral küzdő SNI és a tanulási nehézségekkel, magatartási problémákkal küzdő BTMN tanulók otthoni megsegítéséhez, a házi feladatok elkészítéséhez mutatott be módszereket, eszközöket. Rendszeres kapcsolattartás a pedagógusokkal. A feladat elkészítésének és a tanulási időnek a megtervezése; Állandó tanulósarok, tanulási idő kijelölése; Sok ismétlés, gyakorlás; A rendszeres ellenőrzés; Az apák szerepének fontossága. A nevelési kérdésekhez több könyvet is ajánlott, amelyet a szülők át is lapozhattak.

A második előadó Bóka Barbara volt, aki az az autista tanulók speciális viselkedésének elméleti hátteréről beszélt. Bemutatta az autisták lehetséges képességproblémáit és az ebből kialakuló viselkedési problémákat. Módszereket, eszközöket ajánlott az otthoni tanulás megsegítéséhez és a neveléshez, a lehetséges szülői együttműködéshez: Az érzések gondolatok megosztása a sorstársakkal; A „Nem vagyok egyedül a problémám-

mal” érzés megtapasztalása; A fejlesztés lehetőségeinek tervezése, megszervezése; Szülők-intézmények-fenntartók közötti kommunikáció; Segítő szervezetek megismerése; Könyv- és eszközkölcshőző igénybevétele; Információs füzet;

A harmadik előadó Skultétiné Annók Ágnes volt, aki kiemelte a beszédfigyatekosság kezelésének fontosságát, ismertette a logopédusokkal való együttműködés formáit, tanácsokat adott az otthoni gyakorláshoz: A cselekvéseket kísérje mindig beszéd; Beszéljünk sokat, de rövid, jól érthető mondatokban; Megfelelő beszédminta nyújtása; Mondókázás, meseolvasás; Finommotorika fejlesztése rajzolás-sal, ragasztással, gyurmázással, gyöngyfűzéssel, festéssel; Helyes táplálással a rágóizmok erősítése.

Az előadások után három csoportban folytatódott a konzultáció, ahol a szülők egyéni problémáikat beszéltek meg.

30. kép: Érdeklődő hallgatóság a II. Rákóczi Ferenc Általános Iskolában

5.3 A rendezvények értékelése

A szülőkkel való találkozások és konzultációk lehetővé tették a szülők felelősségének, folyamatban betöltött szerepének kiemelését. Az interaktív előadásokat követő együtt gondolkodás, közös megbeszélések elmélyítették a pedagógusok, az iskolák és a szülők kapcsolatát, nyitottabbá tették a szülőket a gyermekük által látogatott intézmények, valamint a gyermekük megsegítését végző gyógypedagógusok iránt. Ez a három alkalom termékeny talaja lehet a további kedvező együttműködésüknek.

Az SNI gyermekeket nevelő szülők, családok számára a műhelyfoglalkozások segítséget nyújtottak:

- a „nem vagyok egyedül a problémámmal” érzés megtapasztalására
- az érzések, gondolatok ventilálására, megosztására a szakemberekkel, sorstársakkal

- a fejlesztés lehetőségeinek otthoni tervezésére, megszervezésére
- a korábban kapott diagnózisok közoktatási értelmezésére
- a közoktatásban történő érdekérvényesítésére

Az elégedettségi kérdőívek tanulsága szerint is hasznos volt ez a programsorozat. A résztvevők köszönetet mondtak a jó tanácsokért, az őszinteségért és segítő attitűdért. Kiemelték, hogy nyitottak a későbbiekben is a hasonló kezdeményezéseken való részvételre. Külön értékelték, hogy konkrét segítséget kaptak gyermekeik mindennapjainak hatékonyabb szülői megsegítéséhez.

6 Tudásmegosztás, disszemináció elősegítése – Kihelyezett műhelymunkák pedagógusok számára

(Dr. Kovácsné Okler Edit)

Intézményünk mindig kiemelt figyelmet fordított arra, hogy a többségi iskolák pedagógusaival megismertesse az itt folyó nevelő-oktató munkát, a fejlesztő tevékenységet, a speciális terápiákat. Az integráció előtérbe kerülésével ez még hangsúlyosabbá vált, illetve egyfajta igényként is jelentkezett. Évente szerveztünk és szervezünk ma is bemutató órákat, fejlesztő foglalkozásokat, eszközbemutatót, lehetőséget biztosítunk szakmai konzultációkra.

Az utazó tanári szolgáltatás keretében gyógypedagógusaink nemcsak az integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztését látják el, hanem szakmai konzultációs lehetőségeket is biztosítanak a pedagógusok és a szülők számára.

A pedagógus műhelymunkák színhelyéül is elsősorban olyan iskolákat választottunk ki, ahol utazó tanáraink tartanak fejlesztő órákat, és tapasztalnak nehézségeket az integráció megvalósításában. Törekedtünk arra, hogy szolnoki és vidéki iskolákba is eljussunk, és azokat a témákat dolgozzuk fel, amelyekkel az adott iskolában gyakran találkoznak a pedagógusok.

Tapasztalataink szerint a legnagyobb nehézséget az autista, a magatartási, figyelemzavarral küzdő és hiperaktív tanulók nevelése-oktatása jelenti. A többségi pedagógusok el is mondják, hogy ebben a témában nem kaptak képzést, szükségük van a gyógypedagógusok segítségére.

Ennek érdekében a gyógypedagógusok az adott fogyatékosági csoportra vonatkozóan a legfontosabb elméleti ismeretek áttekintése után gyakorlati, konkrét módszertani tanácsokat fogalmaztak meg, eszközöket mutattak be.

6.1 A műhelymunkák időpontjai, helyszínei, témái, előadói

2018. 03. 22. Szolnoki Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola

A foglalkozás témája: A beszéd fogyatékos, mozgás fogyatékos és egyéb pszichés zavarral küzdő SNI tanulók tanórai megsegítése, differenciálási lehetőségei.

Az első előadásban Böjti Tamásné mutatta be a beszéd fogyatékos tanulókkal kapcsolatos iskolai nehézségeket, lehetséges megoldásokat, differenciálási lehetőségeket.

Másodikként Balogné Janó Brigitta a mozgás fogyatékos tanulók iskolai megsegítéséről beszélt, illetve a felmerülő kérdésekre válaszolt.

Végül Koromné Kerekes Eszter tartotta meg az előadását a pszichés zavarral küzdő tanulókról, és adott differenciálási ötleteket az elemi tanulási technikákhoz.

31. kép: Megbeszélés a Kőrösiben

A három előadást követően kötetlen beszélgetés formájában folytatódott a szakmai konzultáció, melynek legfontosabb felvetései, javaslatai a következők voltak: Nehéz a tanórai differenciálást megoldani azokban az osztályokban, ahol magas az SNI tanulók száma. Vannak olyan tanulók, akik számára eredményesebb lenne, ha nem integrált körülmények között tanulnának. A gyógypedagógusok hospitálási lehetőséget ajánlottak fel azoknak a szülőknek, akik idegenkednek attól, hogy gyermekük gyógypedagógiai intézményben tanuljon. Felvetődött egy olyan találkozó szervezésének a gondolata is, ahol integrált keretek között, és gyógypedagógiai intézményben tanuló gyermekek szülei oszthatnák meg tapasztalataikat.

2018. 04. 16. Szolnoki Fiumei Úti Általános Iskolában

A rendezvény témája: Az autista és egyéb pszichés zavarral küzdő SNI tanulók tanórai megsegítése, differenciálási lehetőségei. Bóka Barbara, Baginé Dános Gabriella gyógypedagógus az autista tanulókkal kapcsolatban, Csabai Renáta gyógypedagógus pedig az egyéb pszichés zavarral küzdő tanulók integrációjával kapcsolatos nehézségekről, iskolai problémákról, lehetséges megoldásokról, differenciálási lehetőségekről tartott előadást.

Már az előadások közben szakmai párbeszéd, konzultáció alakult ki a gyógypedagógusok és a többségi pedagógusok között. A gyógypedagógusok arra voltak kíváncsiak, milyen ismereteik vannak a jelenlévő pedagógusoknak az autizmusról, hány SNI tanuló jár az osztályukba, mennyire tartják fontosnak az integrációt, milyen pozitív és negatív tapasztalataik vannak ezzel kapcsolatban.

A rendezvényen a következő megállapítások hangzottak el: A pedagógusokat a képzés során nem készítik fel megfelelően az integrációra. Nehéz a tanórai differenciálást megoldani abban az esetben, ha több SNI gyermek is van az osztályban. Az autista tanulók mellé minden esetben kellene pedagógiai asszisztens, aki segíti őt az órai munkában, szükség esetén a speciális igényeik kielégítésében.

2019. 02. 11. Szolnoki Szent-Györgyi Albert Általános Iskola

Az első előadást Pádár Brigitta tartotta „Magatartási és viselkedési zavarok” címmel, és közben válaszolt a felmerülő kérdésekre. Különösen az érdekelte a pedagógusokat, hogy mikor kérhet a pedagógus orvosi segítséget. Abban minden résztvevő egyetértett, hogy a szülőkkel való együttműködés nagyon fontos a súlyos viselkedésproblémákkal küzdő gyermekek megsegítése érdekében. Gyakorlott pszichopedagógusként saját maga által alkalmazott módszereket is ajánlott, amelyeket a gyakorlatban jól lehet alkalmazni: apró lépések, humor, szeretet, az elfogadás érzetése, bizalom, fokozatos felelősség átadás, pozitív, konkrét visszajelzések, egyszerű feladatokkal az önbecsülés növelése

Ezután Bóka Barbara következett, aki először az autista tanulók speciális viselkedésének elméleti háttéréről beszélt. Ezután ismertette az autisták lehetséges képességproblémáit és az ebből kialakuló viselkedési problémákat. Végül a problémás viselkedés befolyásolására alkalmazott lehetséges eljárásokat mutatta be.

Ezt követően Sokváriné Godra Györgyi tartotta meg az előadását, ami azért is különleges, mert szülőként is érintett az autizmus témában. Mind-

ez láthatóan nagyon felkeltette a résztvevők kíváncsiságát, hiszen két szerepben: szülői és szakemberi szerepben is igazi gyakorlati tanácsokat tudott adni az autista tanulók magatartási problémáinak kezelésében. Előadásában az autista tanulók problémás viselkedésének kezeléséről beszélt, főként a saját tapasztalatain keresztül. Ötleteket adott, javaslatokat fogalmazott meg, konkrét eszközöket ajánlott a motivációs lehetőségekkel kapcsolatban, a jutalmazás formáiról, a helyes és problémás viselkedések a tanuló számára is látható rögzítéséről.

2019. 10. 15. Rákóczi Ferenc Általános Iskola

Az első előadást Juhász Rita tartotta, amelyben érdekes módszereket és eszközöket mutatott be az egyéb pszichés zavarral küzdő SNI tanulók fejlesztéséhez, differenciálásához. Részben az előadásában és külön is választott a súlyos magatartási problémákkal, illetve figyelemszabályozási zavarral küzdő tanulókkal való sikeres együttműködés kialakításának módjáról.

Ezután Bóka Barbara tartotta meg az előadását az autista tanulók speciális viselkedésének elméleti hátteréről. Bemutatta az autisták lehetséges képességproblémáit és az ebből kialakuló viselkedési problémákat. Majd a problémás viselkedés befolyásolására alkalmazott eljárásokról beszélt.

Skultéiné Annók Ágnes először az Ő általa alkalmazott zenei módszer videó felvételét mutatta be, amely nagyon tetszett a pedagógusoknak, nem ismerték ezt a módszert. Ezután következett a beszédfogatókosok jellemzőinek és iskolai megsegítésének bemutatása.

Bóka Barbara és Skultéiné Annók Ágnes az előadások végén válaszoltak a pedagógusok előzetes kérdéseire.

Ezután Juhász Rita vezetésével egy közös asszociációs kártyajáték következett, ami tovább oldotta a hangulatot és egyéni beszélgetések alakultak ki a gyógypedagógusaink és a többségi pedagógusok között, ahol már konkrét eseteket beszéltek meg.

A pedagógusok számára szervezett műhelymunkák eredményesek, a résztvevő pedagógusok érdeklődőek voltak. Néhányan beszámoltak arról, hogy ezeken a programokon hallott módszereket, eszközöket alkalmazták főként autista tanulók esetében. Bízunk benne, hogy a pedagógusok hosszabb távon is használják majd a megismert módszereket, eszközöket. Terveink között szerepel, hogy a pályázaton kívül is folytatjuk ezeket a kihelyezett műhelymunkákat a többségi iskolákban, illetve folytatjuk eddigi jó gyakorlatainkat.

7. Egyéb tudásmegosztás – Konferenciák, előadások

(Deák Katalin)

Szakmai konferenciáink szervezése során legfontosabb törekvésünk az volt, hogy az érdeklődők számára bemutassuk intézményünk sokoldalú gyógypedagógiai tevékenységét. Olyan témákat választottunk, amelyek a szűkebb szakmai kérdések mellett az érdeklődők szélesebb köre számára is izgalmas, érdeklődést felkeltő események lehetnek. Célunk volt továbbá, hogy intézményi szintű stratégiáinkkal, módszereinkkel, eszközeinkkel és innovációinkkal segítsük a gyógypedagógiai fejlesztő- nevelő-oktató munkát, mely remélhetőleg a közoktatás fejlesztéséhez szükséges tudás bővülését eredményezhetik. A pályázat keretében négy alkalommal szerveztünk szakmai napot, konferenciát szakemberek, szülők számára.

7.1 „Szakmai nap a fejlesztő nevelés- oktatásról”

Időpont: 2018. december 12.

Résztvevők száma: 110 fő

A szakmai nap célja a fejlesztő nevelés-oktatásban résztvevő tanulók és családtagjaik megsegítése, támogatása. Ennek érdekében segítő szervezeteket, szakembereket kértünk fel előadások tartására. Összesen 6 előadó referált az adott témában, többek között gyógypedagógus, iskolapszichológus, szociálpedagógus, valamint egy szülő, aki gyermeke sérülése által érintett a témában.

Az előadásokból ismereteket szerezhettünk a krízisről, az elhárító mechanizmusokról, amit egy család átél akkor, amikor sérült gyermek születik a családban. Bemutatásra kerültek a fejlesztés legfontosabb alapelvei, és az intézményben folyó fejlesztő iskolai oktatás. Megismerhettük a szociális segítség bevezetésének indokait, a jogi hátteret, és azokat a problémátípusokat, amelyek megoldásában a szociális segítő részt vehet. Nagyon fontos témáról, az esélyegyenlőségről, annak törvényi hátteréről, az

egyenlő bánásmód követelményeiről, az akadálymentesítésről, és az „Én is vagyok” mozgássérült egyesület céljairól szolgáltatásairól kaptunk hiteles tájékoztatást. A legfontosabbat azonban attól a szülőtől kaptuk, aki beavatott minket a mindennapok küzdelmeibe, nehézségeibe, sikereibe. Az előadásokat prezentációk színesítették képekkel, ábrákkal. A rendezvényt sikeresen zártuk, sok új információval, szakmai ismerettel gazdagodtunk, ezt a visszajuttatott elégedettségi kérdőívek híven tükrözték.

Meghívó

Szakmai nap a fejlesztő nevelés-oktatásról

Mottó: "Hinned kell, hogy a világ Teveled is ékes"

Helyszín: Liget Úti Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola és Készségfejlesztő Iskola

5000 Szolnok, Liget utca 10.

Időpont: 2018. december 12.

12.30 – 13.00	Regisztráció
13.00 – 13.10	Köszöntő <i>Dr. Kovácsné Okler Edit intézményvezető</i>
13.10 – 13.30	„Ligetvárás” – A fejlesztő nevelés oktatás mint környezeti alapfeladat megvalósítása iskolánkban <i>előadó: Bóka Barbara gyógypedagógus</i>
13.30 – 13.50	"Apró sikerek Nagyval" – gyermekek harmonikus fejlesztésének eredménye egy szülő szemével <i>előadó: Ivanicsné Dömök Margit szülő</i>
13.50 – 14.20	Mi is a világ része vagyunk! – Esélyegyenlőség a mindennapokban <i>előadó: Fehérvári Tünde ENIS VAGYOK! egyesület elnöke</i>
14.20 – 14.40	Támogató szolgálatok szerepe az intézményes ellátás megvalósításában. Az IMPULZUS Egyesület Fűzfő Támogató Szolgálatának bemutatása <i>előadó: Borsányiné Szappanos Rita szolgálatvezető</i>
14.40 – 15.00	Kávészünet
15.00 – 15.20	FNO gyermeket nevelő családok megsegítésének lehetőségei a pszichológus szemével <i>előadó: Csontosné Csécsy Magdolna iskolapszichológus</i>
15.20 – 15.40	Új Generációs ápolási eszközök - Orvosi segédesszók szerepe az FNO ellátásban <i>előadó: Barta Zsolt cégvezető</i>
15.40 – 16.00	FECSKE szolgáltatás - modell program bemutatkozása <i>előadó: Hegedűs Ilona a Nehézűk Református Támogató Szolgálat vezetője</i>
16.00 – 16.20	Hogyan segítsük a családokat? <i>előadó: Bátorfiné Varga Erika szociálpedagógus</i>
16.20 – 16.30	Konferencia zárása

Regisztráció az alábbi linken végezhető el:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd7oGKRGHIAIc-IKN70F7W5p8tuYgZtA-H11w-a35au_aQ/viewform?usp=sf_link

32. kép: Konferencia életképek 1.

7.2 „Speciális tanulási zavarok – diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia – fejlesztése. Elméleti háttérkutatások és a gyakorlat.”

Időpont: 2019. 03. 13.

Résztevők száma: 127 fő

A konferencia előkészítése:

A konferencia témájául a tanulási zavart választottuk, mivel az utazó tanári szolgáltatás keretében gyakran találkozunk integráltan oktatott SNI gyermekkel. Fontosnak tartottuk, hogy korszerű ismeretek átadásával, terápiák megismertetésével segítséget adjunk a velük foglalkozó szakembereknek, és az érdeklődőknek. Elmélyedve a szakirodalomban, már 2018. decemberében eldöntöttük, milyen külső előadókat szeretnénk meghívni,

akik nagy örömünkre el is vállalták a felkérést. A három külső előadó mellett intézményünk gyógypedagógusai készültek fel a konferenciára.

A konferencia megvalósítása

A rendezvényen a következő előadások, előadók voltak:

Meghívó

Speciális tanulási zavarok – diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia – fejlesztése. Elméleti háttérkutatások és a gyakorlat

Mottó:

„Az egyetlen igazi tanulás: a lényünkben szunnyadó tudásnak tevékenyebb ébresztése.”
/Weöres Sándor/

Helyszín: Liget Úti Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola
Szolnok, Liget utca 10.

Időpont: 2019.03.13.

PROGRAM

9.30-10.00	Regisztráció
10.00-10.10	Köszöntő <i>Dr. Kovácsné Okler Edit a Liget Úti EGYMI intézményvezetője</i>
10.10-10.55	A nyelvi fejlődés zavarai és az olvasási zavarok elvi és gyakorlati összefüggései <i>Dr. Kas Bence, logopédus, nyelvész, egyetemi docens, a logopédiai szakcsoport szakirány felelőse, tanszékvezető az ELTE Bárczy Gusztáv Gyógypedagógiai Karon, MTA Nyelvtudományi Intézetének tudományos munkatársa</i>
11.05-11.50	Az olvasási folyamat szemkamerás vizsgálata <i>Dr. Steklács János, egyetemi tanár, tanszékvezető az ELTE Tanító- és Óvóképző Kar Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékén, a Kaposvári Egyetem Pedagógiai Karjának tudományos főmunkatársa</i>
12.00-12.30	Ebéd
12.30-13.15	A végrehajtó funkciók érintettsége tanulási zavarok esetén és fejlesztésük a NILD Tanulási Terápia során <i>Dr. Jordánidisz Ágnes, a Háttér Társaság Egyesület (NILD Hungary) szakmai vezetője, NILD terapeuta és oktató, angol tanár, óvónő</i>
13.25-13.55	Tanulási zavarok megelőzése és fejlesztése zenepedagógiai, zeneterápiás módszerekkel <i>Skultétné Annák Ágnes gyógypedagógus, ének-történelem szakos tanár</i>
14.00-14.15	Kávészünet
14.15-14.45	Diszkalkulia felmérése és fejlesztési lehetőségei <i>Pádár Brigitta pszichopedagógus, matematika-testnevelés tanár</i>
14.50-15.20	A diszlexia, diszgráfia fejlesztése Meixner módszerrel. Diszlexia reedukációs órávázlatokat tartalmazó pályázati kiadvány rövid bemutatása <i>Nagyfőjező Mihályné Gyöngy Judit, gyógypedagógus, alapozó és NILD terapeuta</i>
15.20-16.00	Eszközbemutató <i>A Liget Úti EGYMI Eszközkezelő és fejlesztő eszközeinek megtekintése</i>
16.00-16.10	Konferencia zárása

Az előadások után eszközbemutatót tartottunk, ahol lehetőség volt a Liget Úti EGYMI Eszközkölcsönző fejlesztő eszközeinek megtekintésére. Ezek az eszközök nagyon jól használhatók a tanulási zavarral küzdő gyermekek fejlesztéséhez. Ezért tartjuk fontosnak, hogy bemutassuk ezeket, és felhívjuk a figyelmet a kölcsönzés lehetőségére, amelyre folyamatosan van lehetőség az iskolában.

33. kép: Konferencia életképek 2.

7.3 „Az autista és magatartási zavarokkal, figyelemzavarral küzdő tanulók integrációjának megsegítése az iskolában és otthon

Időpont: 2019. 11. 28.

Résztevők száma: 100 fő

A konferencia előkészítése:

A konferencia tartalmi részének előkészítését már augusztusban megkezdtek, amikor az éves munkatervet készítették elő. Témaválasztásunk nem véletlenül esett az autizmusra, hiszen ekkor már készültünk az Autizmus Centrum ünnepélyes átadására. A témát kibővítettük a magatartási és figyelemzavarral, így a tanévkezdésre körvonalazódott a konferencia programja.

**A LIGET ÚTI EGYMI, ÓVODA, ÁLTALÁNOS
ISKOLA ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA**

meghívja Önt

Az EFOP-3.1.6-16-2017-00026 azonosító számú
„Hinned kell, hogy a világ Teveled is ékes!” című pályázat keretén belül
egész napos konferenciát szervezünk, melynek címe:

**“Az autista és magatartási zavarokkal,
figyelemzavarral küzdő tanulók
integrációjának megsegítése az iskolában
és otthon”**

Időpont: 2019. november 28-án (csütörtök)
9:00 – 15:00 óráig

HELYSZÍN: SZOLNOK, LIGET UTCA 10.

A konferencia megvalósítása

A rendezvény előadói, témái:

- Csontosné Csécsey Magdolna: Iskolai agresszió
Az előadás témakörei: A gyermek agressziójának okai; Agresszió és autizmus; A háttérben húzódó okok; Az iskolai agresszió formái; Hogyan nyilvánul meg az agresszió; A bántalmazás jellemzői; A pedagógus agresszió; Prevenció a tantestületben, a gyermekek körében; Problémamegoldás öt lépésben; Resztoratív gyakorlatok; Stresszoldás.
- Pádár Brigitta: Beilleszkedési zavarral küzdő tanulók integrációjának megsegítése
Az előadás témakörei: A magatartás és beilleszkedési zavar definíciója, okai; Négy tanuló konkrét példáján keresztül a megsegítés módjainak ismertetése.
- Orbán-Sebestyén Katalin: Inkluzív sportoktatás az integrált szemléletű nevelésben
Az előadás témakörei: Az integráció jelenlegi helyzete; lehetőségek a fejlesztésre a testnevelés órákon; a testnevelés és a sport kapcsolata; Továbbképzési lehetőségek; A Testnevelési Egyetem inkluzív sportoktató képzése; Össztársadalmi cél és érdek.
- Dr. Juhász Enikő: ADHD „a 24 órás probléma”
Az előadás témakörei: Az ADHD története, alaptünetei, Járólékos zavarok; Következményes károsodások; A diagnózis felállításának menete, Az ADHD kialakulásának okai, kezelése;

34. kép: Konferencia életképek 3.

- Bóka Barbara: Hallgatói Híd program
Az előadás témakörei: Az autizmus spektrumzavar jellemzői; A sérülés specifikus támogatás; Az Autkulcs mentorprogram és a Hallgatói Híd program bemutatása.
- Dr. Palkó Gábor Ferenc – Tapasztalati szakértő: Autizmussal élek

Az előadás célja az volt, hogy a jelenlévők egy autizmussal élő fiatalról tudják meg, hogy milyen a mindennapokban élni ezzel a diagnózissal. Részletesen kitért a kommunikáció, a társas kapcsolatok, a rugalmas életvezetés nehézségeire, a megoldási lehetőségekre. Kérése az volt, hogy az autista személyekre elsősorban ne úgy tekintsünk, mint valamiféle zavarral élő emberre, hanem mint egy, a társadalomban funkcionalitással rendelkező emberre.

35. kép: Konferencia életképek 4.

7.4 A Fejlesztő Nevelés Oktatás aktualitásai

Időpont: 2020. 02. 26.

Résztevők száma: 64 fő.

Meghívó

Az EFOP-3.1.6-16-2017-00026 azonosító számú "Hinned kell, hogy a világ Teveled is ékes!" című pályázat keretén belül konferenciát szervezünk, melynek címe:

A Fejlesztő Nevelés-Oktatás aktualitásai

Helyszín:	Liget Úti Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola (Szolnok, Liget utca 10.)
Időpontja:	2020. február 26. (szerda) 14.00 – 16.10-ig

PROGRAM

<i>13.30-14.00</i>	<i>Regisztráció</i>
<i>14.00-14.05</i>	Köszöntő
	Dr. Kovácsné Okler Edit a Liget Úti EGYMI intézményvezetője
<i>14.05-14.35</i>	„Szemmel látható és láthatatlan” tudnivalók és változások a halmozottan sérült személyek pedagógiájában
	Mártonné Guth Tímea , gyógypedagógus-íjlopedagógus
<i>14.35-15.05</i>	A Snoezelen-multiszenzoros környezet használata sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése-oktatása során (nemzetközi kitekintés és hazai gyakorlat)
	Dévényi Ildikó , gyógypedagógus - Cházár EGYMI Vác
<i>15.05-15.35</i>	A súlyosan, halmozottan sérült tanulók jelene és jövője a köznevelésben
	Dr. Márkus Eszter , egyetemi docens, az ELTE Bárczy Gusztáv Gyógypedagógiai Karának oktatási dékán-helyettese
<i>15.35-16.05</i>	Az iskolából a felnőttkorba való átvezetés – egy súlyosan, halmozottan sérült fiatal életútja
	Gálné Fancsali Ildikó , tapasztalati szakértő
<i>16.05-16.10</i>	Konferencia zárása

A konferencia előkészítése:

A tervezés során megbeszéltük, hogy milyen szempontok alapján kérjünk fel előadókat: Az egyik szempont az volt, hogy olyan szakembert keressünk, aki a hazai fejlesztő nevelés-oktatás kiváló ismerője, szakértője. Másrészt legyen egy szülő is, aki a súlyosan, halmozottan fogyatékos gyermekét most vezette át az iskolából a felnőttkorba, így friss tapasztalatait

is meg tud osztani, segítve ezzel a szülőket. A pályázat keretében készítettünk egy kiadványt a Snoezelen szoba használatáról, amelynek egyik szerzője megosztotta velünk intézménye gyakorlati tapasztalatait, és rövid kitekintést adott a nemzetközi kutatásokról is. Intézményünk látássérült szakos gyógypedagógusát pedig arra kértük, ossza meg velünk elméleti ismereteit, és gyakorlati tapasztalatait a látássérüléssel is küzdő halmozottan fogyatékos tanulókkal kapcsolatban.

A konferencia megvalósítása:

A meghívott előadóknak az intézményvezető bemutatta az intézményt, ismertette a súlyosan és halmozottan fogyatékos személyek ellátásának gyakorlati megvalósítását az intézményben.

A szakmai konferenciák intézményünk aulájában kerültek megrendezésre, melyeket tanulóink nyitottak meg zenei, táncos, prózai műsorszámokkal, és természetesen nagy sikert arattak minden alkalommal. Így a jelenlévők a napirendi pontok mellett betekintést nyerhettek az iskolánk művészeti nevelésébe is. Az előadások közti szünetekben a vendégek

36. kép: Konferencia életképek 5.

megtekinthették iskolatörténeti kiállításunkat, bepillanthattak terápiás és fejlesztő szobáinkba, valamint nagyon jól felszerelt eszközölköcsönzönkbe. Bízunk benne, hogy programjaink nagymértékben hozzájárultak a gyógy-pedagógiai nevelés-oktatás fejlesztéséhez, erősítéséhez.

„A pedagógusnak új művészetet kell megtanulnia, azt, hogy a gyermek segítőtársa és vezetője legyen, és elvezesse őt azokhoz az eszközökhöz, amelyekre akkori fejlődése fokán szükség van.”

Maria Montessori

8 Szemléletformáló, érzékenyítő programok

(Dr. Kovácsné Okler Edit)

A társadalmi érzékenyítés formái közül az érzékenyítő foglalkozások szervezése nagyon fontos szerepet tölt be, melyek célja, hogy a fogyatékos személyek társadalmi környezete elfogadóbbá, befogadóbbá váljon, segítse az integrált nevelésben, oktatásban résztvevő gyermekek irányába megnyilvánuló pozitív attitűd kialakulását, elősegítse a szemléletváltást.

Érzékenyítő foglalkozásokat 2011-től tartunk az intézményben „A fogyatékoság toleranciája a mindennapokban” címmel. A programot hét fogyatékosági csoport érzékenyítésére dolgoztuk ki: értelmi-, beszéd-, hallás-, látás-, mozgás fogyatékoság, autizmus, és súlyosan halmozottan fogyatékos személyekre.

A pályázat keretében nyolc érzékenyítő foglalkozást tartottunk, amelyeken 14 fő alsó tagozatos, 65 fő felső tagozatos, 68 fő középiskolás, és 68 fő felnőtt vett részt, akik között voltak pedagógusok, szülők és felnőttoktatásban résztvevő gyógypedagógiai asszisztensek.

8.1 Az érzékenyítő foglalkozások előkészítése

A tervezés fázisában kiválasztottuk azokat a korcsoportokat, akiket meghívtunk a rendezvényre. A kiválasztás több szempontot figyelembe véve történt. Egyrészt figyeltünk arra, hogy az általános iskolás tanulók számára minden tanévben biztosítsunk lehetőséget a részvételre. A célcsoport kiválasztásának másik fontos szempontja az volt, hogy utazó tanáraink milyen tapasztalatokkal rendelkeznek a fogyatékos tanulók befogadásáról, milyen problémákkal, nehézségekkel találkozhatnak az integráló intézményekben.

Figyelembe vettük azokat az igényeket is, amelyek egy-egy iskola, intézmény részéről érkeztek, hogy szeretnének ilyen jellegű rendezvényen részt venni.

Első lépésként a program koordinátora, és szervezője meghatározta azokat a fogyatékosági területeket, amelyekkel a résztvevőket meg akarják ismertetni. Segít a területek kiválasztásában, ha rendelkezünk információkkal arról, hogy a különböző iskolák tanulói intézményükben, osztályaikban milyen típusú fogyatékos személlyel találkoznak. A különböző területekhez kijelöltük azokat a gyógypedagógusokat, akik a felelősök, megvalósítók lesznek. Mivel az iskola már több éve szervez ilyen jellegű programokat, a különböző fogyatékosági területek bemutatását általában ugyanazok a gyógypedagógusok végzik. Természetesen a megvalósító gyógypedagógusok közül legalább az egyik rendelkezik az adott fogyatékosági területnek megfelelő végzettséggel.

A következő feladat a forgatókönyv elkészítése volt, amit a résztvevők a helyszínen kaptak meg. Ebből tájékozódhattak a program menetéről, a helyszínekről, az időbeosztásról.

A forgatókönyv elkészítése után következett a meghívók elküldése az intézmények számára. A meghívó tartalmazta a program címét, célját, az időpontot, helyszínt, az időtartamot, és az érzékenyítésbe bevont fogyatékosági területeket. Egy-egy érzékenyítő programot úgy terveztünk meg, hogy két óránál többet ne vegyen igénybe.

Az előkészítés utolsó fázisában berendeztük a helyszíneket, előkészítettük a szükséges eszközöket, anyagokat. Az eszközök egy részét az iskola eszközkölcsönzőjéből, szertáraiból biztosítottuk, másik része a tanárok saját készítésű eszközeiből állt.

8.2 Az érzékenyítő foglalkozások megvalósítása

Minden esetben a referencia teremben fogadtuk a vendégeket. A résztvevőket a program koordinátora köszöntötte, aki az intézmény vezetője, vagy helyettese volt. Röviden elmondta az intézményben folyó tevékenységet, ismertette a program célját, bemutatta a megvalósító szakembereket, kísérőket. Ezután a résztvevők csoportokban elindultak a különböző helyszínekre. Egy állomáson általában két pedagógus fogadta a gyermekeket, akiket tanárok, vagy pedagógiai asszisztensek kísérték. Voltak olyan helyszínek, ahol 3-4 gyógypedagógus is jelen volt, mert egyes szimulációs játékokhoz szükség volt több segítőre. Ezek általában a mozgás-, és látás fogyatékosághoz kapcsolódtak.

A program első részében a szakemberek röviden, a korosztály sajátosságaihoz igazodva elmondták a fogyatékoság jellemzőit, kiemelve azokat a nehézségeket, amely az adott fogyatékosággal élő személyek számára a mindennapokban jelent. Minden esetben szóba került a segítségnyújtás módja, a türelmes, empátikus viselkedés fontossága is. Ezután következtek a szimulációs játékok, amelyeket a résztvevők kipróbálhattak:

- *Látás fogyatékosághoz kapcsolódó szimulációs játékok:* étkezés, csavarozás, elemcsere, tárgyfelismerés, illatlottó a vizuális csatornák kizárásával, ismerkedés a Braille írással, kódfejtés, szimulációs szemüvegek kipróbálása.
- *Mozgás fogyatékosághoz kapcsolódó szimulációs játékok:* ágyról átülni kerekesszékre, bóják között közlekedni kerekesszékekkel, küszöbön átjutni, szájba vett ceruzával egyre kisebb téralapba név leírása, merev könyökkel ruhadarab felvétele, vízkiöntése pohárba, majd elfogyasztása, kerekesszékes bevásárlás, járókerettel bejutni egy nem akadálymentesített épületbe.
- *Hallás fogyatékosághoz kapcsolódó szimulációs játékok:* szájról olvasási gyakorlat, ujj abc, activity, jelnyelv használata.
- *Különböző beszéd fogyatékosághoz kapcsolódó szimulációs játékok:* gyorsított mondatok megértése, kódolt szövegek megfejtése, nehezített olvasási feladat, mondatok felolvasása adott betűnél való megakadással, hibásan ejtett szavak megértése, beszédészlelés zajban, kommunikációs táblát használó személlyel való kommunikáció
- *Értelmi fogyatékosághoz kapcsolódó szimulációs játékok:* felolvasott szövegben meghatározott szavakhoz mozgásválasz, vizuális ritmus lemozgása, gondolkodást fejlesztő logikai játékok, feladatok, rejtvények.
- *Az autizmus szimulációs játéka:* robot nyelven, halandzsá nyelven felolvasott utasítás végrehajtása, érzelmek és hangok, a szenzoros érzékenységet bemutató feladatok.
- *A súlyosan halmozottan fogyatékos személyek nehézségeit, a segítségnyújtás módját, a fejlesztési lehetőségeket a szakemberek a foglalkozásokon alkalmazott módszerek és a változatos eszköztár bemutatásával valósították meg.*

A program zárása: A résztvevők újból a referencia teremben találkoztak, ahol lehetőségük volt érzéseik megfogalmazására, véleményt mondhattak a szervezésről, a lebonyolításról, választ kaphattak a kérdéseikre.

A megvalósító szakemberek és a kísérő pedagógusok jelzései alapján egyértelmű, hogy nagy szükség van ezekre az érzékenyítő foglalkozásokra.

Az érzékenyítő programban résztvevő gyógypedagógus vélemények:

- „A szájról olvasásos feladatoknál döbbenően tapasztalták meg, hogy milyen nehéz információt kódolni hang hiányában.”
- „A legnagyobb tetszést a siketek sajátos vizuális nyelve, a jelbeszéd aratta, főleg akkor, amikor egy közismert dalt kísértünk jelbeszéddel.”
- „Néhány tanulónál erős érzések alakultak ki, amikor megtapasztalták a teljes vakság következményeit.”
- „A feladatok végrehajtása közben szóban is kifejezték megdöbbenésüket a végrehajtás nehézsége miatt.”

A tanulókat kísérő pedagógusok véleményei:

- „Nagyon jó, az ismeretnyújtáson túl, érzelmekre is ható program volt.”
- „Erről még sokat fogunk beszélgetni az osztályfőnöki órákon.”
- „Minél több tanulónak részt kellene venni egy ilyen programon.”
- „Szeretném, ha eljönnének az iskolánkba, hogy minden gyermek részt vehessen ezen a programon.”

A résztvevők véleményei:

- „A mai délutánon olyan ismereteket szereztem, olyan dolgokat próbálhattam ki, ami segített abban, hogy jobban megismerjem a fogyatékos emberek életét.”
- „Én most már mást gondolok a Liget Úti Iskoláról!”
- „Egy-egy feladat végrehajtása közben jöttem rá arra, hogy ami nekem nagyon könnyű, és egyszerű, az egy fogyatékos ember számára milyen nehézséget jelent.”
- „Nagyon jó volt, hogy a játékos feladatok mellett arról is beszéltek a pedagógusok, hogyan tudok segíteni egy fogyatékos társamnak.”

37. kép: Érzékenyítés látás, mozgás, autizmus és beszédfigyelmesség

9 Projektünk elért eredményei

- Széleskörű együttműködés kialakítása minden szinten (intézmény, pedagógus, szülő, egyéb szakemberek, társadalmi szereplők).
- Egymástól való tanulás, hálózati tanulás megvalósítása.
- Képzések, szakmai programok kidolgozása, lebonyolítása az inkluzív nevelésben érintettek számára a befogadó pedagógia elterjesztése érdekében.
- Gyógypedagógiai módszertani szolgáltatások továbbfejlesztése.
- Gyógypedagógusok, pedagógusok felkészítése a speciális szolgáltatás és utazó tanári szolgáltatás nyújtására, módszertani kultúrájuk korszerűsítése.
- Az együttnevelés korszerű eszközrendszerének elterjesztése.
- Az EGYMI szolgáltatásainak bővítése, szélesebb körű alkalmazása az integráltan nevelt/oktatott gyermekek, tanulók hatékony együttnevelése érdekében.
- A pedagógusok módszertani kultúrájának fejlesztése, az egyéni fejlesztéshez szükséges új terápiák elsajátításával.
- A befogadó iskolák tanulóinak, pedagógusainak és a szülők felkészítése a különböző típusú fogyatékos gyermekek/tanulók elfogadása érdekében.
- A befogadó iskolák felkészítése az együttnevelési gyakorlat kialakítására, felkészítő szakmai programok megvalósítása.
- SNI tanulók fejlesztéséhez pedagógiai módszertanok kidolgozása (fejlesztési tervek, feladatbank).
- Pedagógusok és gyógypedagógusok felkészítése az együttnevelő pedagógiára
- Utazótanári hálózatunk továbbfejlesztése, kiterjesztése a kistérségekre, a város középiskoláira
- A fejlesztő nevelés oktatásra irányuló szolgáltatások kialakítása és bővítése.

- Az együttnevelésben érintett társadalmi szereplők (szülők, intézményi fenntartók, szakmai szervezetek, stb.) bevonása a szolgáltatásba. Képzési programok, szabadidős és egyéb közösségi programok kidolgozása, szülősegítő klubok létrehozása s ezek szakmai támogatása.
- Együttműködés civil szervezetekkel az ellátórendszer minőségi javítása érdekében.
- Sérülés specifikus eszköztárunk bővítése, használatának szakszerű megszervezése.

9.1 A pályázatban megvalósult fejlesztések, szolgáltatások várható további eredményei

- Megvalósul az intézményi szintű, rendszerszerű és tudatos szakmai és szakmaközi együttműködés az együttnevelésért.
- Az együttműködő partnerek munkatársai is jelentős többlettudás birtokosai lesznek.
- Hiszünk abban, hogy munkánk modellértékű lehet, ezzel részeseivé válhatunk egy olyan országos folyamatnak, ahol a horizontális tudás átadás meghatározó jelentőségű.
- A szolgáltatások beépülnek a mindennapi pedagógiai gyakorlatba, megteremtve ezzel az együttnevelés hatékony megvalósulását.
- A szolgáltatási rendszer biztosítja, hogy a gyermek/tanuló a napirendbe építve kapja meg a szükségleteinek megfelelő, ingyenes, kötelezően járó szolgáltatást.

EGYMI-ként szerepünk felértékelődik: szolgáltatásainkkal, a jó gyakorlatok közreadásával, továbbképzések szervezésével, tevékenység központú tanácsadással segítjük a társintézmények, és a többségi intézmények pedagógusainak felkészítését a sajátos nevelési igényű gyermekek szakszerű ellátására.

KIADVÁNY PEDAGÓGUSOKNAK ÉS SZÜLŐKNEK